

Chikondi Choyambirira

Nkhani Ya Chikondi Ya m'Baibulo

Adrian Ebens

Chikondi Choyambirira

Nkhani Ya Chikondi Ya m'Baibulo

Adrian Ebens

Fatheroflove.info
Adrian @life-matters.org

Lolembedwa Disembala 2012
Lofalitsidwa koyamba Julayi 2015
Losinthidwa Epulo 2018

Zamkati

1. Chikondi Choyambirira	5
2. Osachita Manyazi.....	10
3. Wopangidwa M'chifanizo Chake – Chitsanzo Chaumulungu.....	14
4. Wamatsenga ndi Wophunzira Wake	20
5. Mbeu Yolonjezedwa ya Agape.....	28
6. Mwana wa Nkhanza wa Eros	33
7. Chisoni cha Mulungu	41
8. Munthu wodalitsidwa	47

1. Chikondi Choyambirira

Pa ulaliki Wake wa pa phiri, Yesu adakhudza magawo angapo ofunikira kwambiri omwe ali olimbana ndi anthu. Chimodzi mwa zinthu zomwe adatchulazi ndi ichi.

Munamva kuti kunanenedwa, Usacite chigololo; koma Ine ndinena kwa inu, kuti yense wakuyang'ana mkazi kumkhumba, pamenepo watha kuchita naye chigololo mumtima mwache. Mateyu 5:27-28

Kwa Mkhristu aliyense wa mwamuna, mawu awa akuwoneka kuti akumupweteka kwambiri chilungamo chilichonse chomwe angaganize kuti ali nacho. Mu mawu awa Yesu akukhuza maziko enieni a ukapolo wa munthu ku uchimo. Kwa munthu aliyense amene akufuna kukhala wangwiro m'mtima chilengezochi chimamupangitsa iye kugwada ndi chisoni komanso kuzindikira kwakukulu kuti akusowa Mpulumutsi wa moyo m'mtima mwake. Kudziwa Yesu ndi kudziwa kuti Iye sanayang'anepo pa mkazi ndi kumukhumba. Ndi chidziwitso cha izi, tili ndi chiyembekezo kuti ife monga anthu akugwa titha kusunthidwa m'mitima yathu kubwerera ku chikondi choyambirira.

Tikaganizira za chochitika pamene Adamu adawona Hava koyamba, amuna ambiri amaganiza kuti Adamu adati WOOO! MUNTHU! Komabe ichi chimayika pa Lemba zizolowezi za mtima wopotoka. Amuna ambiri samatha kulingalira zinthu za m'munda kuwopa kuti chikhalidwe chawo chowonongeka chitha kulamulira. Kuti timvetse chikondi chomwe chinali m'mtima mwa Adamu pomwe adawona Hava tiyenera kungowerenga Baibulo.

Ndipo nthitiyo anaichotsa Yehova Mulungu mwa Adamu anaipanga mkazi, ndipo ananka naye kwa Adamu. Ndipo anati Adamu, "Uyu tsopano ndiye pfupa la mafupa anga, ndi mnofu wa mnofu wanga; ndipo adzatchedwa Mkazi, chifukwa anatengedwa mwa Mwamuna". Genesis 2:22-23

Tawonani mosamala mawu a Adamu pomwe maso awo amakumana. "Uyu ndiye pfupa la mafupa anga, ndi mnofu wa mnofu wanga; adzatchedwa Mkazi, chifukwa anatengedwa mwa Mwamuna." Maziko a chikondi choyambirira sichinali kuti Adamu adawona china chake chokongola chomwe adafuna kukhala nacho. Anawona wina yemwe adakoka moyo wake kuchokera kwa iye;

adawona munthu yemwe adachokera pafupi ndi mtima wake motero adamusamala ngati wachiwiri mwini. Monga Paulo anafotokozera momveka bwino:

Koteronso amuna azikonda akazi ao a iwo okha monga ngati matupi a iwo okha. Wokonda mkazi wa iye yekha, adzikonda yekha; pakuti munthu sanadana nalo thupi lache ndi kale lonse; komatu alilera nalisunga, monganso Khritsu Mpingo; pakuti tiri ziwalo za thupi lake. Aefeso 5:28-30

Chifukwa chake tikuwona kuti monga momwe Adamu adauzira Hava ndiwe wa mnofu wanga ndi pfupa, momwemonso Adamu wachiwiri akunena kwa mpingo, ndinu a mnofu wanga ndi pfupa. Amatikonda osati tili ndi chilichonse choti timupatse koma chifukwa tidachokera kwa Iye. Chikondi choterechi!

Kupitilira apa, ngati muwerenga nkhaniyo mu Genesis mosamala kwambiri, muwona kuti Adamu adayikidwa mu munda pamwamba pa chilengedwe chonse mkazi asanalengedwe kuchokera ku nthiti yake. Pamene anatuluka mwa iye, zonse adali nazo adampatsa iye kuti akhale woyang'anira naye limodzi. Apanso, kodi adachita izi chifukwa adawona china chake chomwe adafuna kukhala nacho ndi kuchilamulira? Kodi adayetsetsa kumugula ndi chuma chake? Ayi, chimenecho sindicho chikondi chimene chinali m'mtima wa Adamu kwa Hava. Chikondi chomwe chinali m'mtima mwake chinali chikondi chochokera kwa Mulungu, chifukwa Mulungu ndiye chikondi. Koma chikondi chotani chimenechi? Chi Helene cha chikondi ichi ndi Agape kutanthauza chikondi chokoma mtima; chikondi chomwe sichidalira mikhalidwe iliyonse yomwe olandirayo ali nayo. Liwu lachi Helene lomwe nthawi zambiri limanthauza chikondi lero ndi Eros, chomwe sichimavomerezedwa konse m'Baibulo. Eros ndikulakalaka kukhala ndi kusangalala ndi zinthu zomwe zimakondweretsa maso athu, zilakolako ndi matupi athu. Onani Oweruza 14:2-3 ndi 2 Samueli 11:2 ngati zitsanzo.

Pamene Hava adabwera kwa Adamu ndi chipatso choletsedwa, adabwera ali ndi chinthu chomwe Mulungu sanapatse Adamu kuti amupatse iye. Ndi chipatso ichi Hava anali ndi kanthu kena kamene iye analibe. Iye anali atabwera kuchokera ku mtengo ndi malingaliro ake atadzazidwa ndi maganizidwe atsopano. Satana anamunyenga ndi mau ake wochenjera. Satana adalankhula

naye ngati iye ali ndi kukongolola mwa iye yekha. Sanamulankhule iye ngati wina wolandira cholowa kuchokera kwa Adamu. Iye anangomulankhula monga wokongola ndipo izi zinamunyengerera ndikumupangitsa kuyiwala gwero la kukongola kwake. Malingaliro womayang'ana pa mkazi ndikuganiza za kukongola kwake ndikupeze kena kake kuchokera kwa iye ndi malingaliro owuziridwa ndi Satana.

Panali chinthu china chachilendo komanso chosangalatsa chokhudza Hava atafika kwa mwamuna wake atamizidwa mu kupanduka kwake. Ndikumvetsetsa kwake kwatsopano kuti anali ndani, kupititsa patsogolo kwake, komanso kulakalaka kwake kunali chokopa Adamu. Zinali zachilendo komanso zododometsa. Potenga chipatso Adamu sanangonyoza lamulo la Mulungu, adakhazikitsa lamulo latsopano – lomwe lipangitse kuti ana ake a amuna ayang'ane kwa mkazi kuti awapatse china chake. Mkati mwa mitima ya amuna mukadamatidwa lingaliro ili kuti mkazi ndiye wopatsa moyo, anali ndi njira yopita ku moyo. Ndipo kotero kupembedza kwa chikazi kopatulika kunayambika ndipo chizindikiro cha ukapolo wa munthu chinali chithunzi m'malingaliro mwake cha mawonekedwe amaliseche a chikazi. Ichi ndiye chithunzi chomwe kwa amuna ambiri chingakhale chizindikiro cha kugulitsidwa m'munda, mwamuna amayang'ana kwa mkazi kuti amupatse moyo m'malo moti mkazi ayang'ana kwa mwamuna kuti amupatse moyo. Pazochitikazo chikondi cha munthu chidasitha kuchokera ku Agape kupita ku Eros. Zinasintha kuchokera pa chikondi chomwe chimapereka osadzifunira chilichonse kukhala chikondi chomwe chimangokopeka ku chomwe chimakondweretsa yekha.

Malingaliro achilengedwe atha kuganiza kuti chikondi chatsopanochi ndi khwerero la pamwamba kwa akazi, koma kwenikweni chimamangiriza mkaziyo ku ukapolo. Pofuna kupatsa mwamuna maswiti amaso ake, kuti akope mwamuna, ayenera kukhala ndi kena kake koti ampatse. Dziko la mafashoni ndi zowonjezera thupi labadwa. Mkazi tsopano akufuna kuwonetsera kufunikira kwake kwa mwamuna yemwe amamufuna kuchokera kuzinthu zake. Mosazindikira iye amakana cholowa chake kuchokera kwa mwamuna ndikumuyandikira iye mwa njira yake, ndipo zotsatira zake ndi zopanda pake kwa onse mwamuna ndi mkazi. Mwamuna amasiyidwa wosilira nthawi zonse, ndi mkazi amasiyidwa wopanda chitetezo mpaka kalekale.

Tawonani mosamalitsa kuti chikondi choyambirira Adamu adamva kwa Hava sichinakhazikike pa zomwe anali nazo mwa iye yekha, koma kuti adachokera kwa iye. Adapereka zonse zomwe adampatsa chifukwa adachokera kwa iye, chifukwa chake anali gawo la iye, ndipo maudindo omwe anali nawo kwa wina ndi mzake amamveka bwino. Ndiye Agape, ndiye chikondi choyambirira.

Onaninso kuti njira yokhayo yotsimikizira kuti Agape ndi yoyera ndikudziwa motsimikiza kuti wolandirayo alibe chilichonse kudzutsa chikondi. Ngati mkaziyo anali ndi kanthu kena kamene sikanachokere kwa mwamunayo, ndiye kuti Eros amatha kudzuka, ndipo mkaziyo ayenera kupitiliza kutulutsa zomwe zidakopa mwamunayo, ndipo izi zimatsogolera ku imfa. Mkhalidwe uli wonse mwa munthu kunja kwa cholinga cha Mulungu ndiwosakhalitsa komanso kufunikira, ndipo chikondi chokhazikika pakupanga kapena kufunafuna khalidweli sichingakhalebe chokhazikika. Mukukonzekera kwa Mulungu, mkazi sanafunikire kutsimikizira kufunikira kwake kapena kuyanjana kwa mwamuna. Kumbukirani, Adamu adapereka chifukwa chake adamukondera mkazi – iye fupa lapfupa langa ndi mnofu wa mnofu wanga – ndiye maziko a chikondi choyambirira.

Ndipo monga cholowa cha Hava kuchokera kwa Adamu chinali chitsikimikizo cha Agape wake kwa iye, koteronso cholowa cha Khristu kuchokera kwa Atate Ake ndicho chitsimikizo cha Agape Wake kwa Mwana Wake, popeza tidapangidwa m'chifanizo chawo. Adatero Atate

Ndipo onani, mau akucokera kumiyamba akuti, Uyu ndiye Mwana wanga wokonedwa [Agapetos], mwa iye ndikondwera. Mateyu 3:17

Njira yokhayo yomwe Mulungu angakhalire ndi Agape kwa Mwana Wake ndikuti Mwana adalandira zonse zomwe anali nazo kuchokera kwa Atate Ake. Imeneyi ndi njira yokhayo yotsimikizira chikondi chokoma mtima. Ngati Atate amayang'ana m'maso mwa Mwana Wake ndikumukonda chifukwa iye ndi Wamphamvuzonse kapena chifukwa ndi Wodziwazonse ndiye kuti si Agape uyu, koma ndi mawonekedwe a Eros. Komabe chifukwa Baibulo limatiuza kuti Mulungu adapereka kwa Mwana Wake chilichonse, izi zikuwulula kuti chikondi chake ndi Agape, ndipo ichi ndi chikondi chomwe amagawana nafe. Timakonda ndi Agape chifukwa iye anayamba kukonda Mwana Wake ndi Agape.

Tikonda [Agape] ife, chifukwa anayamba Iye kutikonda [Agape]. 1
Yohane 4:19

Ngati timalambira Mulungu amene amakonda chifukwa cha zikhalidwe zake, tidzachitanso chimodzimodzi. Timakhala zomwe timawona. Komabe ngati timalambira Mwana yemwe adapatsidwa zinthu zonse ndi kupumula mu chitsikimikizo cha chikondi chokoma mtima cha Agape cha Atate Wake, ndiye kuti titha kusandulika kukhala chifaniziro cha chikondi ichi ndi kukonda monga Mulungu amakondera Mwana Wake.

Mulungu wathu ndi Agape ndipo mwa Iye mulibe Eros konse.

2. Osachita Manyazi

Ziwerengero zimadzilankhulira zokha zikafika pa maubale a munthu. Ma ukwati opitilira makumi asanu mwa zana limodzi amathetsa mabanja m’maiko ambiri, zikupereka chiwonetso chowoneka bwino kuti athuwa sanapeze zomwe amayembekezera mu ubalewo. Ambiri omwe amakhalabe pa banja nthawi zambiri amakhala ndi zochitika ngati wothawidwa, koma samasudzulana chifukwa sawona zosankha zina zabwino, kapena kuopa kwambiri kusintha. Mafunde a kukhumudwa, chisokonezo, mkwiyo, ndi chisoni zomwe zimabwera kuchokera ku zoyesayesa zakupha m’kukondana kwa anthu zitha kufotokozedwa mwachidule ndi funso kuchokera mu nyimbo yomwe idakoka chidwi ya unyamata wanga pamene ndimakula m’zaka za m’makumi asanu ndi atatu:

Choncho chikondi ndi chiyani?

Choncho kodi pali aliyense amakonda aliyense?

M’mutu wapita tidayankha funso ili “chikondi ndi chiyani?” pofufuza zomwe zidachitika pamene Adamu adawona Hava koyamba. Timakumbukira kuti pamene Adamu anati “Uyu ndi pfupa la pfupa langa ndi mnofu wa mnofu wanga,” sanamukonde chifukwa cha zomwe anali nazo mwa iye yekha koma kuti adachokera kwa iye ndipo adatha kumudziwa iye maloto ake, zisangalalo, zokhumba komanso kukhala mnzake wogawana naye ulendo wake. Kuyera, kusalakwa ndi ufulu wa chikondi ichi mwachidule ukuchokera m’mau awa.

Onse awiri ndipo anali amaliseche, mwamuna ndi mkazi wake, ndipo analibe manyazi. Genesis 2:25

Mau woti manyazi m’Chihebri ali ndi matanthauzo wotsatirawa:

- Kukhumudwitsidwa
- Kuchedwetsedwa; kutanthauza kukhala ndi chiyembekezo chosakwaniritsidwa
- Kudabwitsidwa kapena kusokonezeka
- Kukhala wouma ndi kutanthauza kukhala wothawidwa

Zomwe Adamu ndi Hava adakumana nazo ndi zomwe timakhumba koma nthawi zambiri timalephera kuzipeza, ngati zingachitike kuzikwaniritsa. Njira yochokera ku chisangalalo, ufulu, kukwaniritsidwa, kusalakwa ndi kukondana kunka ku kukhumudwitsidwa, chisokonekero, ndi chiwonongeko zimatsatiridwa pazochitika za kutenga ndi kudya chipatso chomwe sichinali chawo; zochitika izi ndi zomwe zidapangitsa kugwa kwathu kuchokera ku Agape kupita ku Eros.

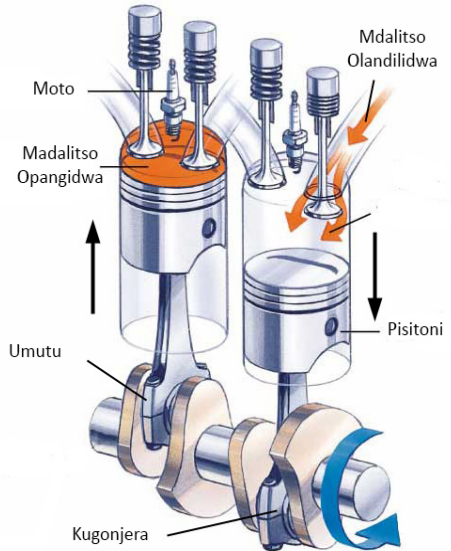
Tiyenera kusefa nkhani ya m’Baibuloyi monga ofufuza zakale kufunafuna chuma chakale, mosamalitsa kuchotsa mchenga wa nthawi kupeza mfundo za mbiri zimene zinganene tanthauzo la kukhalako kwathu. Chikondi ichi chimene Adamu ndi Hava adagawana mosamalitsa chidapangidwa ndi kukulitsidwa ndi Mulungu kutsimikizira kudziwana kwawo ndi chisangalalo. Chiyambi chenicheni cha makolo anthu woyamba chimasunga chinsinsi ku chikondi ichi chopanda manyazi chomwe chidalibe zokhumudwitsa. Wonani mosamala zotsatirazi:

- Mulungu adalenga Adamu ndikumuiika mu munda. Genesis 2:7
- Mulungu adapanga Adamu akhale woyang’anira ndi kulamulira paradaiso. Genesis 2:8,15
- Mulungu adalamula Adamu za mtengo wa moyo ndi mtengo wakudziwitsa. Genesis 2:16
- Mulungu adakonza zochitika kuti Adamu amve kukhala wosowa mnzake. Genesis 2:20
- Mulungu adamugonetsa Adamu [mophiphiritsa mau a Chihebri atanthauza imfa]. Genesis 2:21
- Mulungu adatenga nthiti ya Adamu ndikupanga mkazi kuchokera ku nthiti ya moyo. Genesis 2:22
- Mulungu adabweretsa mkaziyo kwa mwamuna woukitsidwayo. Genesis 2:22

Dongosolo ili ndilofunikira kuti timvetsetse chinsinsi cha chikondi choyambirira chopanda manyazi cha makolo athu. Panalibe chilichonse chimene Hava anali nacho chomwe sanalandire kuchokera kwa Mulungu kudzera kwa Adamu. Ulamuliro umodzi ndi utsogoleri zomwe Adamu anali nazo zidayikidwa m’mpumulo, ndipo adaukitsidwira ku moyo watsopano ndi mnzake amene

adatengedwa kuchokera ku mbali yake. Pamene Adamu amagona, mtima wake adali wofunitsitsa kutsegula mtima wake, kusefukira ndi chikondi kwa wina amene akadamumvetsetsa iye. Atadzuka, adawona m’modzi yemwe angamupatse zonse zomwe adalandira ndi kukhala nazo kuchokera kwa Mulungu. Adamu, podziwa zonsezi, adampatsa mkazi zonse zomwe adali nazo. Ali ndi thiti yake, DNA yake, mtima wake, munda wake, chilichonse. Mkazi amadziwanso kuti Adamu adagona ndikupereka gawo lake kwa iye¹. Poyankha, mkaziyo akuwona zonse zomwe adapatsidwa ndipo pamene akuyang’ana m’maso mwa mwamuna wake, mtima wake umadzazidwa ndi chiyamiko, chisangalalo ndi chimwemwe. Mkazi amakhala mphindi iliyonse kudziwa kuti zonse zomwe anali nazo zidapatsidwa kwa iye kudzera mwa mwamuna wake.

Izi zomwe zimachitika pakati pa mwamuna ndi mkazi zitha kupitilizidwa mu chikondi chosatha chomwe chingasefukire ngati kasupe ndipo sichingachite manyazi. Chinsinsi, mfungulo, likulu, chikatikati, pachimake, mtima wa kuyenda kodabwitsa kwa chikondi uku kumakhala m’mfundo yosavuta yodziwa ndi kukumbukira komwe mudachokera komanso momwe mudakhalirako. Malingana ngati Adamu adakumbukira kuti adalengedwa ndikuikidwa mu munda ngati mtsogoleri ndi wolamulira kuti asalalire, ateteze, ndikukhala mdindo woyang’anira wokhulupirika pa zonse zomwe adapatsidwa, ndiye kuti akadasanulira madalitso onse omwe adapatsidwa pa zomwe iye adapanidwira wolamulira.

¹ Kugona kwa Adamu kumeneku kumamvekanso mu mbiri yonse m’tulo ta Abrahamu yemwe adabereka mtundu wa Israeli ndiponso tulo ta Yesu m’manda komwe adabereka mpingo Wake komanso kubwereranso ku mtengo womwe Atate adapereka pobereka chilengedwe chonse.

Pamene mkazi akulandira chidzalo cha dalitso kuchokera kwa mwamuna ndi kuyang'ana kwa iye mwa ulemu, kugonjera mokondwera ndi kumvera mokhulupirika, pamene akuwulula kudalira kwake ku utsogoleri wake komanso pamene akulemekeza umutu wake, ngati mkazi amene waima pa chitsime akukoka kuchokera ku mtima wake mdalitso waukulu kwambiri kuposa momwe adawonetsera kale.

Titha kufanizira kuyenda kwa chikondi ichi kudzera momwe injini ya ma pisitoni awiri imagwirira ntchito. Pisitoni yoyamba ndi Adamu, m'chisangalalo chake atadziwitsidwa kwa mnzake wowona yemwe adachokera kwa iye, akuyatsa ndikutulutsa funde la mdalitso lomwe likutumiza mafuta achisangalo m'chigawo cha chiwiri cha pisitoni ndipo nthawi yomweyo kutembenuza chozunguza ma pistoni yomwe kenako ikukweza pisitoni ya chiwiri kuyandika kudenga komwe kenako kukuyatsa yankho la chikondi. Kuyankha kwa pisitoni yachiwiri kukukweza pisitoni yoyamba ndikudzaza chigawocho ndi kugonjera mokondwera, ulemu ndi kulemekeza. Izi zikuyendetsa mdalitso wochulukira, ndipo kuzungulira kwa mdalitso opangidwa ndi kulandira kumayenda mosalekeza. Ndi kapangidwe kodabwitsa bwanji? Ndifanizo lodabwitsa bwanji momwe chilengedwe chimagwirira ntchito, chifukwa tinapangidwa mu chifanizo cha Mulungu. Genesis 1:27

Apanso tikutsindikira mfundo yakuti kuyenda kwa chikondi chamuyayachi kumadalira munthu ali yense kudziwa komwe adachokera; kudziwa kudziwaka kwawo komanso malo awo mkati mwa chilengedwe cha Mulungu. Malingana ngati Adamu adakumbukira kuti iye ndiye mutu wa munda, ndikuti zonse zinali pansu pa chisamaliro chake zitapatsidwa kwa iye ndi Mulungu, komabe zonse zinali za Mulungu, ndiyeno akadatha kuzisamalira ndi kuzisunga izo zidapatsidwa kwa iye; iye akadatha kupitiliza kusanulira mdalitso wake pa zonse zomwe zinali pansu pa chisamaliro chake popeza inali ntchito yake, ulemu ndi chisangalalo kutero. Malingana ngati Hava adakumbukira kuti moyo wake udachokera kwa Adamu, ndi kuti zonse zomwe adaziwona, zomwe iye tsopano anali wolamulira naye limodzi Adamu, zidaperekedwa kwa iye ndi mwamuna wake mwa chifuniro cha Mulungu, ndiye kuti akadatha kumaliza njira ya mdalitso, ndipo awiriwo sakadachitanso manyazi.

3. Wopangidwa M’chifanizo Chake – Chitsanzo Chaumulungu

Ndipo anati Mulungu, tipange munthu m’chifanizo chathu, monga mwa chikhalidwe chathu: Mulungu ndipo adalenga munthu m’chifanizo chake, m’chifanizo cha Mulungu adalenga iye; adalenga iwo mwamuna ndi mkazi. Genesis 1:26, 27

Kudzera m’kuwerenga mosamalitsa kwa Genesis woyamba ndi wachiwiri tawulula ubale pakati pa Adamu ndi Hava womwe ukadakhalabe ukuyenda kosatha m’chikondi cha agape. Chinsinsi cha injini ya chikondi ichi chinadalira m’chiwalo chilichonse kukumbukira komwe adachokera komanso ndi zomwe adalandira. Chikondi chophatika cha Mulungu chinatsanulidwa pa Adamu ndiyeno kuchokera kwa Adamu pa Hava ndiye kenako kubwerera mwa chiyamiko ku gwero komwe chidachokera.

Baibulo limatiuza kuti ubale woyamba wa umunthu unali chifanizo kapena chitsanzo cha Mulungu ndi Mwana Wake chifukwa tinapangidwa m’chifanizo chawo. Ndipo ndi chiyani china chomwe tingaphunzire pa chitsanzo ichi?

Koma kwa ife kuli Mulungu mmodzi, Atate amene zinthu zonse zichokera kwa Iye, ndi ife kufikira kwa Iye; ndi Ambuye mmodzi Yesu Khristu, amene zinthu zonse zili mwa Iye, ndi ife mwa Iye. 1 Akorinto 8:6

Atate amafotokozedwa kuti “[za ndani] amene zinthu zonse zichokera kwa Iye” – gwero la moyo ndi mdalitso. Mwana amafotokozedwa kuti “[ndi ndani] amene zinthu zonse zili mwa Iye” – njira ya moyo ndi mdalitso. Kusi yana pakati pa “za ndani” ndi “ndi ndani” ndikofunikira kwa ingini ya chikondi cha Agape kuti ikhalebe ikuyenda kwa muyaya. Mwa njira yanji? Mwanayo, pozindikira kuti Atate ngati “[za ndani] amene zinthu zonse zichokera kwa Iye,” nthawi zonse amayamikira Atate pomupatsa zinthu zonse. Pomwe Atate amayang’ana pa Mwana Wake ngati m’modzi wobwera kuchokera kwa Iye mwini, Iye amafuna kutsanulira mdalitso pa Iye ndi kumupatsa zinthu zonse, chifukwa ndicho chikhalidwe ndi mtima wa Agape wa Atate – kupereka. Injini ya chikondi ichi idzapitilira kutsanulira kasupe wa mdalitso malingana ngati Atate ndi Mwana asunga kudziwika kwawo ngati “za ndani” ndi “ndi ndani.”

Chikhalidwe chophatikana cha kasupe wa mdalitso chikuwululidwa m’mau awa.

Koma ndikufuna kuti mudziwe, kuti mutu wa munthu yense ndiye Khristu; ndi mutu wa mkazi ndiye mwamuna; ndipo mutu wa Khristu ndiye Mulungu. 1 Akorinto 11:3

Monga Mulungu Atate ndiye mutu wa Khristu, koteronso mwamuna ndiye mutu wa mkazi. Ili ndiye gawo lofunikira pa zomwe zimatanthauza kupangidwa m’chifanizo chawo. Kutchulidwa kukhala mutu ndikogwirizana mwachidunji ndi momwe Genesis akugwiritsira ntchito liwu ili m’Munda.

Ndipo unatuluka m’Edeni mtsinje wakuthirira m’mundamo, m’menemo ndipo unalekana nuchita miyendo* inai. Genesis 2:10
[* mu Chingerezi ndi “mitu”]

Chitsanzo Chaumulungu chimawonetsa mutu ngati gwero la mdalitso chifukwa Atate wathu wakumwamba ndiye gwero la madalitso onse. Pomwe mdalitsowo ukupita kwa Mwana Wake, Iye amakhala mutu wa mwamuna ndi cholinga chotsanulira mdalitso. Mwamuna amalandira mdalitso ndipo amapangidwa kukhala mutu wotsanulira mdalitso kwa mkazi wake. Kodi mkazi amalozera chiyamiko chake kwa ndani? Iye amachiwonetsa kwa onse omwe akhala gawo la njira kuti apereke mdalitso kwa iye; kwa Mulungu ndi Mwana ndi mwamuna wake. Chinsinsi chosunga njirayi ya mdalitso kupitilira ndi kudziwa yemwe ali mutu wanu. Ndi ndani yemwe ali mutu pa inu yemwe mungawonetse chiyamiko chanu? Choncho zimakhala zowoneka bwino kuti dongosolo lonseli limadalira pa kudziwa kusiyanita pakati pa yemwe ali gwero kwa inu ndi yemwe ali njira kuchokera kwa inu.

Ngati mungasanthule Baibulo mosamala mudzawona chitsanzo chaumulungu cha umutu ndi kugonjera kuwululidwa mu malo ambiri.

Gwero – Za Ndani	Njira – Ndi Ndani	Maumboni
Atate	Mwana	1 Akorinto 8:6; 1 Akorinto 11:3; Ahebri 1:1-3
Mwamuna	Mkazi	Genesis 3:16; 1 Akorinto 11:3; Aefeso 5:25; 1 Petro 3:1
Atate	Mayi	Eksodo 20:12; Aefeso 6:1; Akolose 3:20

Mayi	Ana	1 Timoteo 2:15
Khristu	Mwamuna	1 Akorinto 11:3
Khristu	Mpingo	Aefeso 5:25
Akulu/Abusa	Nkhosa	1 Petro 5:2; 1 Atesalonika 5:12,13
Mfumumu/Kazembe	Nzika	Aroma 13: 1-3; 1 Petro 2:13,14
Baibulo	Abusa/Akulu	2 Timoteo 4:2; 1 Petro 5:2

Chitsanzo chaumulungu ichi chikatsatiridwa mokwanira madalitso ambiri adzayenda pa ife ndi mabanja athu. Mwa chitsanzo tikalemekeza atate ndi amayi, timalonjezedwa kuti tidzakhala ndi moyo wautali. Pamene ife tikupereka ulemu mwa chikondi kwa iwo omwe ali pa mwamba pathu, ife timadalitsidwa ndi kulalikirira kwawo kwa Mau ndi kulimbikitsidwa kukhala moyo owopa Mulungu.

Kupatula kwa maditso achindunji a chimwemwe, chisangalalo ndi chiyanjano zomwe zimatsikira mwa ife kudzera mwa chitsanzo chaumulungu ichi, palinso madalitso a chitetezo omwe tingapeze kudzera mu njira. M'nthawi zonse, "Ndi Ndani" komwe zinthu zimabwera ali pansu pa chitetezo ndipo ali ndi ulamuliro wa, "Za Ndani" komwe zinthu zimabwera. Monga mwa chitsanzo momwe mwana angakhalire ndi chitetezo chambiri, timawona:

1. Mwana amatetezedwa ndi amayi ake,
2. Amene amatetezedwa ndi mwamuna wake,
3. Amene amatetezedwa ndi apolisi,
4. Amene amatetezedwa ndi boma,
5. Amene anayikidwa ndi Mulungu.

Kutenga izi mwa uzimu tikuwona:

1. Atate amalimbikitsidwa ndi akulu a mpingo kapena abusa,
2. Amene amamvera Mau a Mulungu,
3. Amene adalembedwa ndi aneneri,
4. Amene adapatsidwa, amapatsidwa ndi Khristu,
5. Amene amalandira kuchokera kwa Atate Ake.

Tikamalowa kwambiri m'malo owonetsera chitsanzo chaumulungu, chokulirapo chitetezo chatu, mdalitso, mtendere ndi chisangalalo. Titha

kufananiza dongosololi la mdalitso ngati dongosolo lalikulu la nthirira kuyendetsa Mzimu wa Mulungu ku chilengedwe chonse. Banja liri lonse limakhala malo olandilira ndi kusunga mdalitso azitsika ndi chiyamiko kubwereranso. Gulu lililonse, mpingo komanso fuko zimakhalanse injini kuthandizira kuwonetsetsa kuti munthu aliyense mu dongosolo ali odzazidwa ndi Agape wa Atate.

Zachidziwikire kuti kungakhale kupusa kuganizira kuti Mulungu ndi Mwana Wake angayiwale zomwe iwo ali. Gwero la kasupeyu sadzasiya kuyenda konse. Baibulo limatitsimikira

Pakuti Ine Yehova sindisintha ... Malaki 3:6

Yesu Khristu ali yemweyo dzulo, ndi lero, ndi kunthawi zonse.
Ahebri 13:8

Atate ndi Mwana Wake sadzasintha. Kasupe wa moyo amene amachokera ku mpando wa chifumu wa Mulungu sadzaleka. Komabe tikudziwa kuti pakhala kuduka pakati pa njira. Kuyambitsa kwa tchimo ndiko kunali kuyambitsa malingaliro omwe angaganize kuti asinthe malamulo a Chitsanzo Chaumulungu. Chiyambi cha kusayeruzika kumeneku kudayamba ndi Lusifara yemwe adagwa kuchokera ku Agape wa Mulungu kupita ku Eros wa undekha. Lemba limatiuza momwe Satana adafunira kusintha chitsanzo chaumulungu:

Wagwadi kuchokera kumwamba, iwe nthanda, mwana wa mbandakucha! Wagwetsedwa pansi, iwe wolefula amitundu! Ndipo iwe unati mumtima mwako, Ndidzakwera kumwamba, ndidzakweza mpando wanga wachifumu pamwamba pa nyenyezi za Mulungu; ndidzakhala pamwamba pa phiri la khamu, m'malekezero a kumpoto; ndidzakwera pamwamba pa mitambo, ndidzafanana ndi Wam'mwambamwamba. Yesaya 14:12-14

M'malemba awa tikuwona wokhalapo yemwe safuna kukhala pansi pa chitetezo ndi chisamaliro cha chitsanzo chaumulungu, koma amafuna kukhala monga, kutanthauza kufanana, Wam'mwambamwamba. Satana amakana chowonadi kuti adalandira zonse zomwe ali nazo, ndipo m'malo mwake amafuna kuyimirira pa malo omwewo monga Mulungu Mwiniwake. Poyambirira Satana adafuna kukhala wofanana ndi Mwana, yemwe pa

nthawiyi adali pamwamba pake. M'malo mokhala pansi pa ulamuliro wa Khristu, Satana amafuna azinena mwachindunji kwa Atate osakhala pansi pa Khristu komanso kudzera mwa Khristu. Atate, kudzera m'chitsanzo chaumulungu, anasuntha kuzitchinjiriza ndi kuteteza Mwana Wake, ndipo adalengeza ubale womwe Khristu adasunga ku zolengedwa zonse. Khristu sadazitchinjirize Yekha kapena kuyankhula mozitchinjiriza Yekha, zonsezi zidachitika ndi Atate. Satana adakana lamulo la Atate lopembedza ndi kulemekeza Mwana Wake, ndipo pambuyo pake anafuna ndendende kukhala chimodzimidzi monga Wam'mwambamwamba.

Chinali chikhumbokhumbo cha Satana kuti awonedwe ngati Wam'mwambamwamba kotero adapeka bodza, lomwe lidauzidwa kwa makolo athu woyamba, kuti "muzakhala ngati Mulungu" ndipo "simudzafa ayi." Lusifara adalengedwa kuti azinyamula kuwala. Mulungu anali atamupatsa zoposa cholengedwa chilichonse [Ezekieli 28:14]. Pomwe Lusifara adawona zonse zomwe adapatsidwa, adayiwalala modabwitsa kuti zowonadi adapatsidwa ndipo adadalitsidwa ngati wolandira zambiri. Lusifara anali ndi ngongole ya zonse zomwe adali nazo kwa Mwana wa Mulungu, yemwe adamulenga iye ndi chifuniro cha Atate. Ngati Lusifara akadapitirizabe kuyang'ana kwa Mwana mwa chiyamiko ndi kutsanzira Mwana Yemwe adakhala wogonjera mwa chikondi, kumvera ndi kuyamika Atate Wake, sakadagwa m'Chitsanzo Chaumulungu. Muzu wa tchimo ndi kuyiwala kudziwika kwako ngati m'modzi amene walandira zonse ndi dzanja la Mwana wa Mulungu mwa chifuniro cha Mulungu Atate.

Ngati tingasokonezeke muli monse kukhuzana za "za ndani" ndi "ndi ndani" ubale wa Atate ndi Mwana, ndiye kuti chitsanzo chaumulungu chimasweka m'malingaliro mwathu ndipo timaleka kukhala mbali ya njira ya mdalitso. Ndikofunikira kukumbukira mfundo iyi:

Koma ife tonse ndi nkhope yosaphimbika popenyenera monga mwa kalirole ulemerero wa Ambuye, tisandulika m'chithunzithunzi chomwechi kuchokera kuulemerero kunka kuulemerero, monga ngati kuchokera kwa Mzimu wa Ambuye. 2 Akorinto 3:18

Monga zolengedwa, mwachibadwa timasandulika kukhala chifanizo cha zomwe timawona ngati za Umulungu. Momwe timamvetsetsa Mulungu ndi zomwe tifuna kukhala. Satana adabweretsa kwa mtundu wa anthu lingaliro

lomwe limapangitsa ife kuganiza kuti ife tikhoza kukhala ngati Mulungu, osati ochuluka m'chikhalidwe koma m'mphamvu, chidziwitso ndi moyo. Chitetezo cha Agape chimakhala podziwa kuti Mwana wa Mulungu adalandira zonse zomwe ali nazo kuchokera kwa Atate Wake. Monga tafotokozera kale, lingaliro lirilonse loti Mwana ali ndi mikhalidwe Yake yodziyimira pa yekha yomwe imakopa Atate m'njira ina ili yonse, imawononga zowona kuti Mulungu ndiye nthawi zonse basi Agape. Ngati zimamveka kuti Mulungu amakopeka ndi china chake mwachibadwa cha mphamvu ndiye kuti Mulungu mwachibadwa ndi Eros, wokonda zokongola, mphamvu komanso zikulu.

Tikamvetsetsa kuti Mwana wa Mulungu ndi amene adalandira zinthu zonse komanso kuti sichinali chinthu chobadwa mwa Mwana chomwe chidapangitsa kuti Atate amupange Iye kukhala wofanana ndi Iye Mwini pamenepa titha kukhala otsimikizika kuti mfundo ya Agape siyidzatha m'malingaliro mwathu. Kudziwa kudziwika kwa Mwana wa Mulungu ndi chinsinsi cha kutsalira m'kasupe wa njira ya Agape. Monga Yesu anatiuza

Yesu ananena naye, Ine ndine njira, ndi choonadi, ndi moyo. Palibe munthu adza kwa Atate, koma mwa Ine. Yohane 14:6

Iye wakukhala ndi Mwana ali nao moyo; wosakhala ndi Mwana wa Mulungu alibe moyo. 1 Yohane 5:12

Chinsinsi cha mwamuna ndi mkazi kukhalabe m'ubale wa injini ya chikondi cha Agape ndi kulemekeza Atate ngati "za ndani" wathu ndi Yesu ngati "ndi ndani" Ambuye wathu [1 Akorinto 8:6]. Tikakhala ndi chitsanzo chaumulungu ichi m'malingaliro mwathu tidzasandulika kukhala m'chifanizo cha ubale wawo m'mbali zathu za umunthu, monga momwe Mulungu adanenera za ife pa chiyambi kuti ife tidapangidwa m'chifanizo cha Mulungu.

Zingakhale zabwino kuganiza kuti kuchokera pa malo tikuyimirira m'mbiri ya munthu kuti titha kungosankha kukhala monga chonchi, koma izi sizingatheke pamene ife tamvetsetsa momwe kugwa kwa munthu kudaliri kowopsa. Lonjezo la njoka kwa Hava, loti tingakhale ngati Mulungu ndi kuti sitingafe zakhala ndi zotsatira zoyipa kwambiri kwa ife.

4. Wamatsenga ndi Wophunzira Wake

Monga tafufuzira chikondi choyambirira chomwe chidakhalapo m'munda wa Edeni, tidapeza mwa anthu Adamu ndi Hava injini ya chikondi chosatha yomwe idapangidwa kuti ifikire kwa anthu olonjezedwa pa dziko lapansi. Kutsanulidwa kwa mdalitso kuchokera kwa Adamu kupita kwa Hava, komanso kubwerera kwa chiyamiko kuchokera kwa Hava kupita kwa Adamu, kukadapitiriza kupereka kosasintha mafuta a chikondi cha ziwalo ziwirizi. Kukhalabe odzikika pa ziyambi zawo za umutu ndi kugonjera kukadakhala chikumbutso chotsasintha kuti zonse ali nazo zidaperekedwa ndi Agape wa Mulungu wathu wa chisomo.

Kuyenda kwa chikondichi kunapitirira kutalika bwanji m'munda wokongola ife sitinaudziwe, koma zomvetsa chisoni zochitika zinachitika zomwe zingapangitse injiniyi kuyima. Tikufuna kufufuza zochitika izi mosamala ndi kuwona momwe chikondi choyambirira chidasweka ndipo m'malo mwake chinayikidwapo chikondi chakugwa ife tikuchidziwa ngati Eros.

Pa chifukwa chanji, Hava adapezeka kuti ali pa mtengo woletsedwa kusinkhasinkha tanthauzo la lamulo la Mulungu loletsa kudya zipatso zake. Mau a nzeru wochokera kwa njoka adadzutsa chidwi ndi kukhuzidwa, ndipo iye anagwidwa nasinthidwa.

Ndipo inati kwa mkaziyo, Eya! Kodi anatitu Mulungu, Usadye mitengo yonse ya m'mundamu? Genesis 3:1

Hava anali akudziwa bwino kuti Mulungu adapatsa zonse kwa mwamuna wake komanso kuti iye anali nazo zonsezi kuchokera kwa Mulungu kudzera mwa mamunayo. Funso lokhudza lamulo lachindunji la Mulungu kunali kuyesa kuyika chikayiko m'malingaliro a mkazi za chowonadi chinali chiyani. Lingaliro lofunsa zomwe Mulungu adanena linali lachilendo kwa Hava, ndipo mphindi iliyonse yomwe amapitiriza kukambirana ndi njoka, kutali komwe amakokedwera kuchokera ku malo ake m'chilengedwe cha Mulungu. Chokopa kuteteza Mulungu chinali kuyitanidwa kuti achokepo pa njira ya mdalitso; funsoli linali kuyitanidwa kuti azithana ndi zinthu pa iye yekha ndipo zinapangitsa iye kuyiwala kuti sayenera kuyankhulana ndi wofunsa mafunso ali yense wakunja wosamudziwa popanda chophimba ndi chitetezo cha

mwamuna wake. Ichi chinali chokwanira kuti iye angochokapo ndi kusanena liu lililonse.

Timapeza chodziwitsa kuti Hava sanakhale womasukiratu m'yankho lake. Monga momwe zimakhallira nthawi zambiri tikakhala ndi mantha kapena tapanikizidwa, nthawi zina titha kukokomezeka mlandu ngati kuti kulimbikitsaku kungalepheretse ganizo kulowa m'malingaliro athu.

Mkaziyo ndipo anati kwa njoka, Zipatso za mitengo ya m'mundamu tidye. Koma zipatso za mtengo umene uli m'kati mwa munda, Mulungu anati, Musadye umenewo, **musakhudze umenewo**, mungadzafe. Genesis 3:2-3

Koma kodi Mulungu anali atanenanji kwa mwamuna wake zomwe iye anamulangiza iye?

Koma mtengo wakudziwitsa zabwino ndi zoipa **usadye umenewo**; chifukwa tsiku lomwe udzadya umenewo udzafa ndithu. Genesis 2:17

Mulungu anali atanena kuti ngati mudzadya mudzafa, ndipo Hava ndi nkhwawa yake adawonjezera kuti **mukaukhudza mudzafa**. Uwu unali mwayi wabwino kwambiri kwa Satana kuti awononge. Atayika chipatso m'manja mwake, tsopano anali atakumana ndi umboni owonekera kuti anali akukhudza ndipo sanali wakufa kwenikweni. Kuchokera mkamwa mwake munali umboni womwe Satana anafuna kuti awuwonetse kuti Mulungu anali kunama.

Chidaliro chake kuti angate kuthana ndi vutoli popanda kufunika kwa womteteza wodzozedwa chinamutsogolera kupita komwe zimawonekera momveka bwino kuti Mulungu sanena zowona. Kufunitsitsa kwake kuteteza Mulungu kunatsegula njira kwa Satana apange Hava kukayikira Mulungu. Wochenjera mdani! Zonyenga mfundo zake!

Hava sadadziwe kuti amayankhulana ndi mzimu woyipa. Osati mzimu woyipa wokha, koma atate wa mizimu yoyipa yonse! Titha kunena kuti mkaziyo samadziwa zomwe zizamuchitikira, koma adadziwa zokwanira kudziwa kuti sanayenera kudzitchinjiriza yekha koma kuthamangira ku mikono ya

mwamuna wake komwe iye adalandira zinthu zonse, yemwe adapatsidwa kwa iye ndi Mulungu kuti akhale mtetezi wake m'mzimu ndi chishango.

Powona kuti mkaziyo tsopano akukumana ndi umboni wosatsutsika wosonyeza kuti Mulungu siwodalirika, Lusifara akumenya chibakera chake pa Agape m'nkhondo yake kuti akhazikitse Eros ngati wamkulu.

Njokayo ndipo inati kwa mkaziyo, Kufa simudzafai; chifukwa adziwa Mulungu kuti tsiku limene mukadya umenewo, adzatseguka maso anu, ndipo mudzakhala ngati Mulungu, wakudziwa zabwino ndi zoipa. Genesis 3:4-5

Mau oti “simudzafa ayi” ali ndi mbeu ya chiphunzitso cha poizoni chakupha cha mpatuko choti moyo wathu sudalira pa Mulungu, koma ndi chinthu chomwe tili nacho mwa chilengedwe. Onjezerani pa izi lingaliro loti nditha kupeza zinthu za chilengedwe kuti zindikumbatire moyo wanga, mphamvu zanga ndidza ine ndekha, ndipo timalandila chithonhozo chomvetsa chisoni chomwe chimatisiyanitsa ndi Mlengi wathu. Bodzalo, ngati tingalimvomeleze, lingawononge lingaliro la chiyamiko la chilengedwe lomwe mayi amamva kwa mwamuna chifukwa adatulukwa mwa iye ndi kulandira moyo wake kuchokera kwa iye. Chachiwiri, sakufunikiranso kumva chiyamiko pa chilengedwe chomwe chamuzungulira ngati chopatsidwa kwa iye, chifukwa ndi “kulimba mtima” kwake ndi khama la iye mwini adapeza chinthu chomwe chikanakweza ku kudziwika kwake kowona ngati mulungu wa mkazi. Sangaziperekenso ku vuto la “ulamuliro wa mwamuna,” iye adapeza njira ina yopita kwa Mulungu ndipo njirayo ndiyodzera mwa iye yekha; njirayo inali kuzindikira kosavuta kwa umulungu wake wachibadwa womwe wunaululidwa kwa iye ndi nzeru za njoka “yabwino.”

Mau a njoka anali kugwira ntchito chifukwa mwadzidzidzi iye anawona china chake mu chipatsocho.

Ndipo pamene anaona mkaziyo kuti mtengo unali wabwino kudya, ndi kuti unali wokoma m'maso, mtengo wolakalakika wakupatsa nzeru, anatenga zipatso zake, nadya, napatsanso mwamuna wake amene ali naye, nadya iyenso. Genesis 3:6

Mbeu ya njoka idamupangitsa iye kuti awone mtengo ngati chinthu chabwino mwa chibadwa, ngati “chokoma m’maso.” Anakopeka ndi zikhalidwe za mkati mwa mtengowu zomwe amaganiza kuti zingamupatse mtengo, ndipo pakudya chipatso chake adasindikiza chisankho chake chovomereza lingaliro la tsopano la zenizeni zomwe zinali kutsutsana ndi zomwe Mulungu adanena.

Ngati taphoya zomwe zangochitka kumene pano, tiyeni tidutse ichi mosamala. Hava anakalakhula ndi mzimu woyipa. Pamene iye atadya chipatso ndi kusankha mogwirizana ndi zomwe mzimuwo udamuuzwa iye, iye anayitana iwo kulamulira malingaliro ake. Choncho pamene amayandikira Adamu iye anali wodzazidwa ndi ziwanda. Choyipa koposa, iye adabwera ndi uthenga wa mzimu woyipa umene unalonjeza mphamvu za matsenga momwe angakhalire ngati Mulungu, ndipo mwatanthauzo izi zikupangitsa mayi wathu woyamba kukhala wamatsenga.

Pamene mkazi akubwerera kuchokera ku mtengo ali pansu pa ulamuliro wa Satana. Tsopano akubwera kwa mwamuna wake osati monga mkazi wogonjera, koma monga mphunzitsi wa chipembedzo chatsopano. Pamene Adamu akuyimirira pa maso pa Hava, tikuwona chithunzi chosinthika cha amuna kupyola m’mibadwo yonse womwe adayimirira pa maso pa maneno a azimayi, monga Delphi ndi ena, omwe awalonjeza iwo chidziwitso cha mathero a tsogolo lawo. Pamene Adamu akuwona mkazi wake yemwe anali fupa la fupa lake, iye akukumana ndi mzimu womwe sukumuzindikiranso monga mbuye wake komanso wopindulitsa. Adapeza wokondedwa wina, mphunzitsi wina yemwe adamulonjeza zonse zomwe mtima wake umafuna popanda kufunika kugonjera wina ali yense. Iye sanabwere kudzaphunzira koma kuphunzitsa; osati kugonjera, koma kulamula kugonjera. Mzimu wa chikazi uwu, tsopano wolamulidwa ndi ndi mphamvu za mdima, udzagwiritsidwa nchito monga chida cha Lusifara njira yonyengera Adamu kukhala wophunzira wake.

Si mzimu wakuthokoza womwe umalowa m’malingaliro a Adamu kuchokera kwa Hava koma mzimu wina, mzimu wokonda zonyasa komanso woledzeretsa, mzimu wonyenga. Pamene akuyang’ana pa iye tsopano iye akumutumizira ziwonetsero ndi pfungo lomwe iye zikumusangalatsa ndipo iye akugwiritsa ntchito thupi lake monga chida chokopa kuti abweretse Adamu mu ukapolo wake wachibadwa wa “mawonekedwa a umulungu” a tsopano. Adamu akumva kulira lipenga la njoka kwa wamatsenga uyu yemwe akuzipereka yekha

monga mkazi wake wokonda osadziwa kuti wadzazidwa ndi mzimu wa ululu wofuna kumudya thupi lake lakufa ndipo kuchokera ku maphulutsawa kubweretsa phoenix² m'mawonekedwe a Nimrodi.

Zikadakhala bwino Adamu kukumbukira:

Pakuti malangizo ndi nyali, malamulo ndi kuunika; ndi zidzudzulo za mwambo ndizo njira ya moyo. Zikutchinjiriza kwa mkazi woipa, ndi kulilime losyasyalika la mkazi wachiwerewere. Asakuchititse kaso m'mtima mwako, asakukole ndi nkhope zake. Pakuti ukayamba ndi mkazi wadama, udzamaliza ndi nyenyiswa; ndipo mkazi wa mwini amasaka moyo wa mtengo wapatali. Miyambo 6:23-26

Adamu akulimbana ndi njoka kudzera mu njira ya wamatsenga. Kudzera mwa iye, Lusifara akugwiritsa mphamvu zake za matsenga pofuna kuti amukopere ku chipembedzo chatsopano. Iye m'dzanja lake akulonjeza moyo koma m'mtima mwake Adamu akudziwa kuti iyi ndi imfa.

Nzeru idzakupulumutsa kwa mkazi wachiwerewere, kwa mkazi wachilembo wosyasya -lika ndi mau ake; wosiya bwenzi la ubwana wake, naiwala chipangano cha Mulungu wake. Nyumba yake itsikira kuimfa, ndi mayendedwe ake kwa akufa. Miyambo 2:16-18

Adamu sakudzindikira kuti mkazi wake wamwalira kale; mkazi wokoma, wogonjera, womvera yemwe mtima wake unali wodzaza kuthokoza Mulungu ndi mwamuna wake, anafera pa mtengo wa chidziwitso. Monga mwana wa mayiyu, ndimamulilira iye, mayi anga wosauka wokoma, adaphedwa pa mtengo wa chidziwitso ndi m'malo mwake kukhala ndi mzimu wankhanza ngati gehena yemweyo. Komabe koposa izi, mzimu wogonjera wokoma womwe udakhala m'mtima wa Hava udalidi Mzimu wa Khristu ndipo pakudya chipatsocho adakhomerera Khristu pa mtanda ndipo ndi chifukwa chake Iye adakhala mwana wa nkhusa wophedwa kuyambira pomwe dziko lidakhazikitsidwa.

² Mbalame yodziwika bwino yaku Arebiya yomwe nthawi ndi nthawi imapsa pafupi kufa ndikutuka mu phulusa ngati mbalame yatsopano.

Kodi Adamu pa chabe ankayembekezera kuti akadya chipatso adzalowa m'dziko la mdima ndi kupulumutsa mkazi wake wosauka? Kodi amadzimvanso kuti ndiwotetezedwa kuchita ndi mudierekezi ndi kumumenya iye? Ine ndikamaganizira za atate athu Adamu ndi kupwetekedwa mtima adakumana nako, mtima wanga umawafikira iwo mwa chisoni, ndikufuna kulira mofuula kwa iwo "Chonde atate! Chonde musachimwire Atate athu a Agape!" Koma kalanga ine sindingathe kufikira khutu lawo ndipo akutenga chipatsocho.

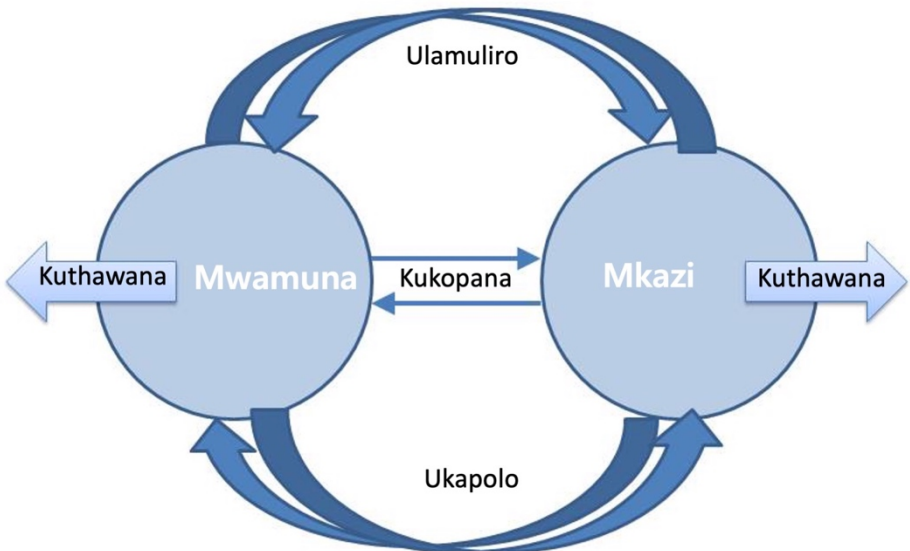
Lamulo latsopano la dziko lapansi lidakhazikitsidwa; Adamu adzakhala kapolo wa mkazi. Iye dzakhala mphunzitsi ndipo Adamu adzakhala mphunzi kapena kuti wophunzira. Tsopano padzakhala gawo la mwamuna lomwe lidzayang'ane kwa mkazi chifukwa cha moyo, komabe, atatenga chipatsocho, iyenso adzakhala ndi malingaliro otsimikiza kuti asalamulidwe ndi iye kapena ndi wina ali yense. Onsewa tsopapo atsekeka pa nkondo ya amuna ndi akazi kuti akhale ndi ufulu wosangalala ndi kulumulira. Pamene tikukhulupirira kuti wina ali ndi mphamvu ina mkati, moyo ukhala nkondo yokhala nazo ndi kulumulira zinthu zomwe ife takopeka nazo.

Chiyero ndi kusalakwa kwa injini ya chikondi choyambirira, chomwe chidatulutsa mdalitso kuchokera ku mutu ndi kuthokoza kuchokera kwa ogonjera, m'malo mwake mudayikidwa seweru la kukopa ndi kusakopa. Ili lidali dongoslo la tsopano la dziko lapansi m'mene, adakhulupirira, zotsutsana zimakopana. Chipembedzo chatsopano chimaphunzitsa kuti mzimu uli wonse uli ndi moyo wosafa wa chilengedwe, ndi kuti titha kuwonjezera mphamvu zathu za chilengedwe pophatikizana ndi wina wosafa. Chinsinsi cha chikondi cha chiwerewerechi ndi kukopa mzako amene adzakulimbitsa, koma osalola kuti akulamulire iwe. Zochitika za tsopano za kudziwana kwa wamwamuna nd wamkazi ndi kwa chinyengo ndi chosakanikirana ndi kusokonezana; njira yowonetsa thupi lanu ndi kubisa mzimu wanu. Zochitika zokongola za chikondi choyera chomwe chimapereka kuyenda kopitirira kuzungulira mu kumangirirana kwa chiyamiko ndi ulemu, m'malo mwake mudayikidwa zopanda pake zenizeni za tsopano zobwerezabwerezwa, kukopana ndi kusakopana; zokondweretsa kwa kanthawi zomwe zimapereka njira ya

kudzimva wopanda pake ndi kunyansidwa³. Chilakolako chatsopano cha mtima nthawi zonse chofunafuna, koma chosakhutitsidwa. Mayendedwe atsopano a amuna ndi akazi sadali wozungulira womwe angafalitse Mzimu wa Mulungu ku dziko lonse lapansi, koma maginito woyamwa amene amawononga chili chonse m’njira yake ngati bowo loyipa lakuda. Nzeru ya injini ya Agape ndi yakuti zinthu ziwiri zomwe zili mu injini zimadziwa kuti zonse zomwe ali nazo zidapatsidwa kwa iwo, ndi kuti chifukwa Mulungu ndi Agape adzatipatsa chili chonse chomwe tikufuna. Mosiyana, injini ya Eros iyenera kudzifunira ndi kukhala nazo pa yokha, choncho sichikhutitsidwa kapena kukwanitsidwa.

Zimakhala zodabwitsa kuganizira za Hava ngati wa matsenga wogwidwa ndi ziwanda. Izi zili chimodzimodzi ndi Adamu, yemwe atayang’ana Hava ayenera kuti adamva mwa njira ina kuti munthu wokongola komanso wosakhwima ngati iye sangakhale woyipa monga momwe iye amatanthauzira. Anthu masiku ano amaganiza za zomwe Hava adachita ngati mwana. Palibe kukayika kuti

Injini ya Eros

³ Mwachitsanzo pa izi wonani 2 Samueli 13:10-15. Amnoni adagwirira mlongo wake mu kutsirira ndipo kenako anamuda iye.

adanyengedwa ndipo samamvetsetsa zomwe zidamuchitikira, koma izi zidangopangitsa kuti Satana amugwiritse ntchito mowopsa kwambiri mukupangitsa kugwa kwa Adamu. Kodi izi zikutanthauza kuti amuna aziyimba mlandu akazi chifukwa cha kugwa? Zachidziwikire ayi, tsogolo la mtundu wa athu linali m’manja mwake ndipo adapanga chisankho chowopsa kwambiri monga mutu wa banja la anthu. Umutu zikutanthauza kuti Adamu ndi amene adapangitsa kugwa kwa munthu, koma kuti timvetsetse bwino lomwe mavuto pakati pa amuna ndi akazi tiyenera kumvetsetsa momwe tingathere zomwe zidachika koyambirira ndi momwe tidagwera pa chikondi choyambirira.

Baibulo limanena kuti “munthu wa mitima iwiri akhala wosakhazikika m’njira zake zonse.” Mwamuna ali ndi malingaliro awiri chifukwa ndi mbuye komanso kapolo wa mkazi. Ali ziwiri kuyang’ana kwa iye ngati chuma cha mtengo wapatali ndi kuyembekezera iye kumupatsa zomwe afuna, pamene nthawi yomweyo akufunanso kumugonjetsa ndi kumulamulira. Malingaliro awiri amapangitsa mwamuna kulephera kuwona chikonzero cha Mulungu kuti amubweretse ku Agape, zomwe zingamupatse chikhumbokhumbo chodalitsa mkazi wake ndi kuyembekezera ulemu ndi kulemekezeka kwa umutu wake. Monga wansembe wa mkazi wa chipembedzo cha tsopanocho, mkazi angafune kubweretsa mwamuna ku chidendene ngati chopondapo mapazi ake, pamene nthawi yomweyo amamva ziwiri kutengeka komanso mantha a mphamvu zake ndi mawonekedwe a nkhondo m’mutu.

Sizingatchulidwe mopitirira kuti zinthu ziwiri zomwe zimafuna kutenga kuchoka kwa wina ndi mzake, komanso nthawi yomweyo kufuna kulamulirana, zitha kuziwononga zokha. Mfundo yoziteteza pa zochitika ndi kulamulira zilibe mphamvu yomvetsetsa umuyaya, chifukwa ndi zowononga pa chibadwidwe. Popanda kudzala mbeu ya tsopano, zochitika za umunthu wa kugwa, ndi injini ya Eros ya kukopana ndi kuthawana, zikadathera momwemo m’munda – mphamvu yake yopanda kanthu yikadapangitsa kuphurikira mkati. Ngakhale Mzimu wa Khristu udathamangitsidwa pamene tchimo lidalowa, lonjezo la kufa Kwake monga mbeu ya mkazi lidatsegula khomo kwa otsalira a Adamu kuti akumbukiridwe ku ufumu wa Agape.

5. Mbeu Yolonjzedwa ya Agape

Zimandidabwitsa ndikaganizira za kusuntha kwa mbalame, monga tsekwe za ku Canada, zomwe zimafuluka mwa chilengedwe kuchokera ku Artic kupita kumwera kwa Amerika [USA] kupewa nyengo yozizira yaku Artic. Atate wathu akumwamba amaika mkati mwa tsekwe nzeru ya chibadwa yomwe imalola iyo kuyenda mosaphonya ma mayilosu zikwizikwi kuti mtundu wawo upulumuke. Kodi mungaganizire ngati nzeru mkati mwa atsekwewo yawathamangitsira iwo ku mpoto kwa Artic? Zingakhale zowopsa bwanji. M’nthawi yochepa chiwerengero chawo chonse chingawonongeke.

Za chisoni, izi zikuwonetsa zomwe zidachitikira mtundu wa anthu pomwe makolo athu woyamba adamvomereza bodza la njoka ndikuyamba kukhulupirira kuti moyo womwe ali nawo mwa chilengedwe udali wawo wokha. Mu malo mwa mitima yawo kutembenukira kwa Mulungu mwa chiyamiko ndi chikondi, iwo adapanga chikhumbo cha chilengedwe chokwera mbali ya kumpoto ndi kukhala ngati Wammwambamwamba. [Onani Yesaya 14:12-14] Bodza loti adzakhala ngati Mulungu lidasinthiratu malingaliro awo, ndikukhazikitsa mtundu wa anthu kulowera ku mpoto m’ malo mwa kumwera ku chitetezo.

Injini ya mapisitoni awiri ya Agape yomwe nthawi ina inali yokongola tsopano idakhala ndi zikhumbo ndi mphamvu zomwe zidayisinthira kuchokera ku kasupe yemwe adatsanulira kukoma mtima, kuleza mtima ndi kuyamika, kukhala chimbudzi chonunkha chomwe chidatulutsa mtsinje wa kudzikonda, kulamulira, chinyengo, mabodza ndi udani kuti izikondweretse yokha.

Mbeu ya poyizoni idadzalidwa m’ malingaliro a Hava, ndipo kenako adagwiritsidwa ntchito mwa chinyengo ndi Satana kudzala mbeu ija m’ malingaliro a Adamu. Mbeuyo yitangozika mizu m’ zipinda za malingaliro ake, dongosolo la injini ya Agape idawongeka, ndipo malamulo a cholowa omwe adapangidwa kuti injini ya Agape ipangidwe m’ malingaliro a ana a Adamu m’ malo mwake tsopano adalandira dongosolo la injini ya Eros yomwe imapangitsa mtima kuwulukira ku mpoto ndi kufunafuna kukhala milungu, m’ malo mowulukira ku mwera ndi kupembedza Mulungu wowona, wopatsa moyo wonse ndi mdalitso.

Mbeu yaying'onoyi idakhazikika mkati mwenimweni m'zipinda za malingaliro a umunthu. Sizidali zotheka kuti Mulungu angomugoneka Adamu ndi kutulutsa mbeuyo. Ili silidali vuto la ku thupi, koma vuto la ku uzimu. Padali njira imodzi yokha yotheka kuti Mulungu athe kufikire mbeuyo ndi kuyiwononga; njira imodzi yoti Mulubgu athe kufikira malingaliro a munthu ndi kubwezeretsanso injini ya Agape. Timawerenga za chikonzero ichi m'Genesis 3:15, 16. Polankhula ndi Satana, Mulungu adati:

Ndipo ndidzaika udani pakati pa iwe ndi mkaziyo, ndi pakati pa mbeu yako ndi mbeu yake; ndipo idzalalira mutu wako, ndipo iwe udzalalira chitende chake. Kwa mkaziyo ndipo anati, Ndizachulukitsa kusauka kwako ndi potenga mimba pako; udzasauka pakubala: udzakhumba mwamuna wako, ndipo iye adzakulamulira iwe. Genesis 3:15, 16

Ichi chidali chikonzero cholimba mtima kwambiri chomwe chidali pa chiwopsezo chachikulu. Mwana abadwa, mbadwa ya Adamu ndi Hava yemwe azachita naye mdierekezi pa bwalo lake ndi kuwononga mbeu ya poyizoni ya Eros yobisika mkati mwa mtima wa munthu. Satana adzalalira chidendene Chake m'nkhondoyi, koma Iye adzawononga Satana pa mapeto pake ndipo njira yopulumukira idzapangidwira banja la anthu. Lonjezo la mbeu lidadutsa kuchokera ku mibadwo ndi mibadwo ndi nthawi ili yonse lonjezolo limabwerezedwa. Abrahamu adalonjezedwa kuti mbeu idzachokera m'banja lake ndipo mabanja onse a dziko lapansi adzadalitsidwa kudzera mwa iye. [Genesis 12:1-3] Ponena za lonjezoli, Paulo akuti m'Chipangano Chatsopano:

Ndipo malonjezano ananenedwa kwa Abrahamu ndi kwa mbeu yake. Sanena, Ndipo kwa zimbeu, ngati kunena zambiri; komatu ngati kunena imodzi, Ndipo kwa mbeu yako, ndiye Khristu. Agalatiya 3:16

Mbeu yomwe idzabwera adali Khristu. Iye adzabwera kuchokera kumwamba ndi injini yake ya Agape ndipo adzabadwira m'banja la munthu ndi injini yake ya Eros. Mkangano ungakhale woopsa, monga mbeu ya njoka ingafune kupha mbeu ya mkazi ndi kuletsa Iye kuwononga injini ya Eros mwa munthu. Kukanganaku kudali kwakukulu, kotero kuti pamene Khristu adali akuyandikira

likulu la ufumu wa Eros m' mtima wa munthu, Iye adafuula mau awa kwa Atate Wake:

Ndipo anamuka patsogolo pang'ono, nagwa nkhope yake pansi, napemphera, nati, Atate ngati nkutheka, chikho ichi chindipitirire Ine; koma si monga ndifuna Ine, koma Inu. Mateyo 26:39

Ponena za mkangano wawukulu womwe ukubwera mneneri Yesaya adati za Iye:

Monga ambiri anazizwa ndi iwe Israele, momwemo nkhope yake yaipitsidwa ndithu, kupambana munthu aliyense, ndi maonekedwe ake kupambana ana a anthu. Yesaya 52:14

M'nkhondoyi ya malingaliro yolimbana ndi Satana, Mwana wa Mulungu adzapatsidwa ufulu wolowa bwalo la nkondo pokhala mmodzi wa banja la anthu. Iye adzatenga pa Iye chikhalidwe chomwe chinali ndi mbeu ya poyizoni, kuti Iye ayiwononge iyo. Kudzera m' mfundo ya chikondi cha Agape, Mwana wa Mulungu adapanga njira m' malingaliro a munthu yomwe yingapangitse ife kudana, kapena kukhala pa udani ku mbeu ya poyizoni ija. Ndipo popeza Khristu adatsimikizika kuti adzabadwa kuchokera kwa Adamu, choncho Mulungu adatha kuyika udani uwu ku mbeu ya Satana m' mtima mwa Adamu ndi Hava.

Khristu atangobwera kudzasema njira yopapatiza ija ndi moyo uja womwe udatsutsana ndi injini ya Eros paliponse, Iye akadatha kutenga mbeu ya poyizoni ija kupita nayo ku manda ndikuyiwonga iyo.

Koma timpenya Iye amene adamchepsa pang'ono ndi angelo, ndiye Yesu, chifukwa cha zowawa za imfa, wovala korona wa ulemerero ndi ulemu, kuti chisomo cha Mulungu alawe imfa m' malo mwa munthu aliyense. Ahebri2:9

Popeza tsono ana ndiwo a mwazi ndi nyama, Iyenso momwemo adalawa nao makhalidwe omwewo kuti mwa imfa akamuononge iye amene anali nayo mphamvu ya imfa, ndiye mdierekezi. Ahebri 2:14

Atangowononga mbeu ya njoka, Khristu adatha kupereka chiyembekezo pa njira yopapatiza yomwe lye adatiyendera ife. Ngati ife tingayende m’mapazi Ake ifenso tikhoza kukana mbeu ya poyizoni ija, popeza tidatengera mbeu Yake kudzera mchikhulupiriro mwa lye monga Adamu wathu wachiwiri [1 Akorinto 15:45]. Tsopanonso kasupe wa mtengo wapatali wa chikondi cha Agape akutha kuyenda m’mitima ya amuna ndi akazi. Chikonzero chodabwitsa chabwino chotani, ndi chikondi chodabwitsa chotani nanga kuti Mulungu angapatse Mwana Wake ku utumiki woopsa chotere kuti titha kukhala ndi mwayi wokhalanso m’njira ya Agape yomwe yimachokera ku mpando wa chifumu wa Mulungu.

Kubwerera ku Genesis 3:15 timawona kuti Mulungu adalola kuti zowawa za mkazi pobereka zichuluke. Izi zidali kuyimira kupweteka kwa mkangano pakati pa mbeu ziwirizo. Injini ya Eros ya Adamu idzafikiradi kwa ana ake, ndipo kuwawa komwe mkaziyo adapirira kudzaulula mkangano pakati pa mbeu ya mkazi ndi mbeu ya njoka. Mwana aliyense adapatsidwa muyeso wa kuwala kuchokera kwa Khristu kuti amupatse udani ku mbeu ya njoka. Komabe, mbeu ya njoka pokhala poyambira pa tsopano, ingayetsetse kuwononga mbeu ya tsopano kuchokera kwa Khristu. Kubadwa kwa mwana kuli konse ndi chikumbutso za kulimbana kwa Khristu kuti agonjetse mbeu ya njoka ndi kulimbana kwakukulu kuti munthu abadwire m’ufumu wa kuwunika. Choncho pa kubadwa mwana kuli konse timawona chowodichi:

Pakuti thupi lilakalaka potsutsana naye Mzimu, ndi Mzimu potsutsana nalo thupi, pakuti izi sizilingana; kuti zimene muzifuna musazichite. Agalatiya 5:17

Gawo lomalidza la Genesis 3:16 limatipatsa ife chiwonetsero cha kuchira komwe kudzachitike kudzera ku mbeu ya mkazi. Zomwe zimachitika pa chilengedwe pa mauwa ndi zosavomerezeka, komabe izi ndi zotsatira za malingaliro a Eros omwe tonsefe tidalandira.

“Udzakhumba mwamuna wako, ndipo iye adzakulamulira iwe.”

Kwa wa Matsenga, ana ake a akazi ndi ophunzira awo omvetsa chisoni, mauwa ndi kulengeza za nkondo zomwe ziyenera kutsutsidwa zivute zitani. Koma

kwa iwo womwe akuyenda pa njira yopapatiza yokhazikitsidwa ndi Khristu, mauwa ndi lonjezo labwino kwambiri la injini ya Agape yobwezeretsedwanso m'ubale wa mwamuna ndi mkazi. Chikhumbo cha mwamuna mwa mkazi ndi kumudzutsa kwa Agape yemwe amadzindikira kuti zinthu zonse zidapatsidwa kwa iye kudzera mwa mwamuna. Ulamuliro wa mwamuna ndi chikumbutsa kuti mkazi adachokera kwa iye ndipo ayenera kumukonda ndi kumuteteza. Chilakolako ndi ulamuliro ndi ma piston awiri omwe akupereka lonjezo la Agape, kutibwezera ku chifanizo cha kasupe wokoma womwe akuyenda kuchokera ku mpando wa chifumu wa Mulungu. Chikhumbo ichi chomwe chimabwera kuchokera m'mtima mwa mkazi ndi mzimu weniweni wa Khristu, yemwe chikhumbo Chake chili kwa Atate Wake monga amene adamupatsa zinthu zonse. Chikhumbo chimenecho chimayika bwino dongosolo la mayendedwe zomwe zimatilola kusamukira ku mwera ku mapazi a wopatsa moyo ndi kumulola lye yekha kuti akhale wolamulira kuchokera ku mpoto. Genesis 3:16 amapereka lonjezo la Chitsanzo Chaumulungu kubwezeretsedwanso.

6. Mwana wa Nkhanza wa Eros

Satana sanataye nthawi kufunafuna kugonjetsa mbeu yolonjezedwa poyika injini ya Eros kuti itulutse chiwawa ndi chiwonongeko.

Ndipo anaona Yehova kuti kuipa kwa anthu kunali kwakukulu pa dziko lapansi, ndiponso kuti ndingaliro zonse za maganizo a mitima yao zinali zoipabe zokhazokha. Genesis 6:5

Tiyeni tibwererensho mayendedwe athu pang'ono kuti tiwone momwe mfundo za Eros zomwe zidatsekeredwa m'mau a njoka zitha kubweretsa kuyeretsa dziko lonse lapansi ndi madzi.

Tikukumbukira kuti pamene Hava adabwera kwa Adamu wogwidwa ndi Satana atanyamula chipatso choletsedwa, adabwera ngati mthenga. Satana adafuna kukokera Adamu m'ufumu wake wa Eros kudzera mwa Hava. Iye adayesa kumupambana kuti akhale mbali yake ndi kumupanga iye kukhala ophunzira wake. Tsopano popeza iye adalowa m'ufumu watsopano, adayang'ana pa Adamu ngati mphamvu yomwe ingamuthandize, kuyimirira pafupi naye kutsutsana ndi chilichonse chomwe chingabwere. Iye amafuna kumukopa ndi kukongola, ndikunyamula chipatso chowopisa pa maso pake ngati chuma choyenera kukhala nacho. Chipatsochi chidali ndi lonjezo la dziko latsopano komwe iye adali mbuye wa chilengedwe chake chonse. Monga mthenga, Hava adali khomo lolowera ku moyo watsopanowu. Uwu udali umaliseche ndi manyazi womwe iwo adali asadawadziwe ndi kale lomwe. Kukhumudwa kwa Adamu kukumveka kwa Hava ndipo iyenso ndi wokhumudwa kuti mwamuna wake siwokwanitsidwa, kapena kuthokoza koma wotalikira, wo pepuka pang'ono ndipo mwinanso wokwiya pang'ono.

Tawonani mosamala machitidwe a lonjezo ili lomwe limatsogolera ku zokhumudwitsa limachitika mobwerezabwereza m'maubale a amuna ndi akazi. Chipata chamawonekedwe amaliseche achikazi chimalonjeza mwamuna chisangalalo ndi dziko la maloto ake.⁴ Chikhumbo chozama chotenga ndi kusangalala ndi mkazi ndichokulitsidwa mwa chilengedwe kwa chikhumbo cha

⁴ Izi zakhala zikuchitika mwa mwambo m'zipembedzo zambiri za chikunja ndipo zidatchukitsidwa m'buku la nthano zopeka lotchedwa Da Vinci Code.

Adamu chotenga ndi kusangalala ndi chipatso cha mtengo wachidziwitso. Kumbukirani kuti bodza la njoka lidatilonjeza mphamvu mkati mwathu ndipo tsopano Adamu m'malo moyang'ana Hava ngati wochokera kwa iye yekha, amamuwona ngati mphamvu yomwe angafikire ku umulungu wake. Pofuna kukopa mkaziyo amawonetsa mphamvu zake kuti akondweretse iye. Iyi ndi ndondomeko ya kufunana pokopana. Nzachidziwikire kuti mkazi sangapereke chidziwitso cha umulungu. Zomvera zakanthawi pang'ono posachedwa zisandu -ka nthunzi, ndipo mwamunayo amakhalabe wakufa komanso wosakwaniritsidwa kuposa kale. Kwa amuna ambiri izi zimakhala mkombero [chozungulira] womvetsa chisoni. Mkati mwa malingaliro ake mozama, mawonekedwe amaliseche achikazi amamulonjeza iye moyo ndi umulungu, ndipo kenako kulephera kupereka zotsatira zokhazikika kumapangitsa kumva kuperewera ndiponso nthawi zina kukhumudwa. Maganizo amasinthana ndipo mwamuna amakhala wofuna kwambiri, kuyembekezera mkazi achite ndikumubweretsera iye zochitika za zikhumbo zomwe zidzakhalitsa. Malingaliro a kulephera kwa mkazi kusangalatsa mwamuna wake kumamupangitsa mwina kugwa pansu wozidwa potaya mtima kapena kukwiya poyankha ndi kunyasidwa ndi kupitirira kwa mwamuna⁵ kumuyandikira komanso chidwi chofuna kugonana. Choncho kuthawana kumayimitsa mkomberowo. Mikangano yambiri m'chipinda chogona imachokera mwachidunji ku chipatso m'munda ndi umulungu wolonjezedwa ndi mkazi wokopa wamaliseche.

Uwu ndiwo mkombero wa Eros

1. Kukopa
2. Kuyembekezera
3. Kutenga
4. Kukhumudwitsidwa
5. Kuthawana

Pa mtima pa Eros pali chikhulupiriro kuti kukhala ndi zomwe zimawoneka zokongola, zokondedwa komanso zokoma zidzatipatsa ife zomwe ife timafuna.

⁵ M'Chihebrei Tamid [Strong's H8548] Onani Yesaya 52:5 "... dzina langa lichitidwa mwano tsiku lonse kosalekeza"

Izi zizathedwa ku kulephera komanso kuwonongeka chifukwa nkhani ya chikondi choyambirira chikuulula kuti sitidapangi -dwe motere komanso ife mwa chilengedwe sitikhala ndi chilichonse chomwe chingapereke chisangalalo chosatha.

Zotsatira za mkombero wa Eros uyu wakula kuchokera pa mtengo kupita m’mbiri ya ubale wa mwamuna ndi wa mkazi.

Kuti ana amuna a Mulungu anayang’ana ana a akazi a anthu, kuti iwo anali okongola; ndipo anadzitengera okha akazi onse amene anawasankha. Genesis 6:2

Mukayang’anitsitsa vesili mukuwona kufanana ndi zomwe zidachitika ndi Hava ndi chipatso.

Ndondomeko Ya Eros	Genesis 3:6-10 Chiyambi cha Eros	Genesis 6:2-5 Cholowa cha Eros chowonekera mu banja
1.Kukopa [Vini]	ndipo pamene mkaziyo ataona [H7200] ⁶	ana a Mulungu adaona [H7200]
2.Kuyembekezera [Veni]	kuti mtengowo unali wa bwino [H2896] kudya	ana akazi a anthu kuti iwo anali okongola [H2896]
3. Kutenga [Vici] ⁷	anatenga [H3947] zipatso zake, nadya	ndipo anadzitengera [H3947] okha akazi onse amene anawasankha
4.Kukhumudwi Tsidwa	[7]... nadziwa kuti ali amaliseche	[4] anabalira iwo ana omwe anali a mphamvu ⁸
5.Kuthawana	[8] Adamu ndi Hava anabisala okha [12]... mkazi amene munandipatsa ine	[5] kuipa kwa anthu kunali kwakukulu ndi ndingaliro zonse za maganizo a mitima yao zinali zoipabe zokhazokha

⁶ Manambala ali m’ mabulaketi ngochokera m’Concordance ya Strongs

⁷ Kutengera kudzitama kwa Julius Caesar “Ndinabwera, Ndinawona, Ndinagonjetsa”
<http://en.wikipedia.org/wiki/Veni.vidi.vici>. M’nkhani ya Hava iye anawona chipatso
m’chiyembekezo anabwera natenga kukhala naco.

⁸ Chiwonetsero cha ana ankanza kumawonetsa kusamvana m’banja ndi chisokonezo.

Mndandanda wa mau kuwona, wokoma ndi kutenga m’Genesis 3:6 ndi wofanana ndi mau kuwona, wokongola ndi kutenga m’Genesis 6:2. Kuwona chinthu chabwino ndi kuchitenga kukwaniritsa chikhumbo chanu ndiye muzu wa mfundo ya Eros. Ana a Mulungu adanyengedwa monga amayi awo woyamba. Iwo amawona kuti mkazi ndi wabwino ku chakudya cha thupi ndipo amatenga, kukhala naye ndi kudya. Nthawi iliyonse mwamuna amasilira mkazi amayimirira pa mtengo akutenga chipatso kwa njoka. Nthawi iliyonse mwamuna akusilira mkazi amanyengedwa ndi bodza loti mkaziyo, ali ndi mphamvu zomupatsa moyo ndi kulimbitsa udindo wake m’dziko la chilengedwe.

Ziyenera kukhala zowonekeratu kuti azimayi wokongolawa samangokhala pa khomo kukhulupirira kuti Ambuye abweretsa mwamuna kwa iwo. Iwo anali kuwunikira kukhota kulikonse ndi mawonekedwe omwe angagwiritse ntchito kuti akope mwamuna woti awatenge iwo. Nthawi iliyonse mzimayi akadziyang’ana pa galasi ndikudzifunsa yekha “kodi ndili ndi mawonekedwe, ndidzatembenusa mitu m’chovala ichi?” iye amayima pa mtengo akutenga chipatso kwa njoka. Nthawi iliyonse akufuna kuvala ndi chikhumbo choti amuna ayang’ane kukongola kwake amatsimikiza kulawa chipatso chowawa cha Eros.

Sewero lokondanali la amuna ndi akazi, komwe iwo amawona ndi kukhumba kukhala ndi china chake kuchokera kwa wina kumapangitsa mkombero wachilengedwa wa Eros wa kukopa, kupanda pake ndi kuthawana.

Malingaliro wolakwika omwe amakhala pakati pa mwamuna ndi mkazi amakhala mbeu ya m’badwo wotsatira. M’malo mokula ndi chidziwitso choti zonse zomwe ali nazo zimachokera kwa makolo awo ndi kufuna kuwalemekeza ndi kuwasangalatsa iwo, amangofuna kuyang’ana chakudya cha thupi ndi kutenga ndikuchita ndondomeko yonse yofunafuna umulungu kudzera pa chipata chowonetsedwa cha mkazi wa maliseche mawonekedwe. Baibulo limanena china chake chofunikira chokhudza ana a maubale wotere.

Pa dziko lapansi panali anthu akuluakulu masiku omwewo ndiponso pambuyo pake, ana amuna a Mulungu atalowa kwa ana akazi a anthu. Ndipo anabalira iwo ana, amenewo ndiwo anthu amphamvu akalekale, anthu omveka. Genesis 6:4

Mau womasulira a amuna amphamvu atanthawuza amphamvu, ankhondo komanso ankhanza. Ana a iwo omwe adasankha akazi chifukwa anali abwino kuwayang'ana adachita zomwe zidachitika m'munda ndikuzika ubale wawo pa mfundo ya Eros; kufunafuna ndi zomwe ndizokondweretsa ndi kuwonjezera wokha mphamvu. M'mibadwo yochepa chabe mfundoyi idasintha dziko lansi kukhala malo a chiwawa komanso wonyansa. Malingaliro a mitima yawo anali woyipa wokhawokha mosalekeza.

Ngakhale Mzimu wokoma wa Khristu udalipo kwa ana a Mulungu, iwo adasankha njira ina. Pomwe adasankha mkazi chifukwa anali wokongola, adaulula kuti mitima yawo idadzazidwa ndi Eros osati Agape. Zikuulula kuti Mzimu wa Khristu udakanidwa. Amuna awa samanena kuti “uyu ndiye fupa la fupa langa ndi mnofu wa mnofu wanga” iwo anali kunena WOOO! MUNTHU! Pomwe akazi akafunafuna kukhala wokongola ndi kukopa mwamuna, iwo amasankha Eros m'malo mwa Agape. Iwo amakananso Mzimu wa Khristu. Ubale uli wonse womangidwa pa mazikowa sungapirire mayeso a nthawi. Chipatso choyipa chidzakhala chotsatira nthawi zonse.

Bwanji ngati tidakwatirana kudzera m'ndondomekoyi ndi kumvomereza kuti kukopa kwa thupi kunali pakati pa ubale udapangidwa? Wonani Mwana wa Mulungu, ndipo wonani kuti lye ndi wokondedwa ndi kusamalidwa chifukwa lye anatuluka kwa Mulungu. [Yohane 17:8]. Pamene tikumuwona lye monga lye alili, titha kusandulika kukhala chifanizo Chake ndi kuphunzira kukonda ndi chikondi cha Agape. Kwa ambiri a ife, takhala ndi zaka zambiri za maganizidwe a bodza ndi kufunafuna zinthu kuchokera kwa anzanthu. Maganiza awa samatha pakamodzi. Chinsinsi cha kusintha ndi kudziwa ndendende Mwana wa Mulungu. lye ndiye mwala wapangodya wa Agape chifukwa lye adapatsidwa zinthu zonse. Tsiku ndi tsiku, tilingalira za lye ndikuwona Mzimu Wake wofatsa, wogonjera, wopuma nthawi zonse m'manja mwa Atate, tidzakala monga lye. Ndipo tikamamuwonanso kwambiri tidzalakalaka kukhala ngati lye ndi kupempherera kuti Mzimu Wake kulamulira m'mitima yathu. Pamene tikudzindikira mtengo womwe ali wofunitsitsa kupanga kuti apereke kwa ife kubwezeretsanso Mzimu Wake wa Agape ife tidzadzazidwa ndi chiyamiko. Ndipo pamene ife tikudzindikira kuti Atate anali wolola kumupereka lye ndi cholingachi mitima yathu yidzayamba kudzindikira zowona za Agape. 1 Yohane 4:8-10.

Bwanji ngati ine ndili pa ubale womwe unayamba molakwika koma sindinakwatiwebe? Tidzakambirana mwatsatanetsatane m'machaputala akutsogolo, koma yankho lapafupi ndiloti yang'anani Mwana wa Mulungu ndikulapa chifukwa chokhumba kutenga ndi kukhala zanu nokha. Zimangotsogolera chabe kukupanda pake, chisoni komanso zingachitike za chiwawa.

Pakadali pano ena akhoza kuganiza, "Mukunena kuti anthu sayenera kusangalala ndi kugonana?"Ndizowonekeratu kuti Mulungu adapereka mphatso ya kugonana kuti yisangalatse ndi malo ake awoyenera. Funso lomwe tikulankhula ndilo chilimbikitso cha chisangalalo ndi chizindikiro chake cha mitima ya amuna ndi akazi. Zomwe tawonetsa pano ndizakuti kugonana komwe kumachitika chifukwa chofunafuna kukwanitsa zikkhumbokhumbo zathu ndipo zikhumbozo zidzabala zipatso zomwe zidzasiya kuwawa m'moyo.

Mbeu ya Eros yomwe idadzalidwa m'mitima ya amuna ndi akazi sinangolekereredwa kwa maubale awo; idakhala ndondomeko ya chilengedwe nthawi ina iliyonse wina akadzindikira kupezeka kwa mphamvu ina. Zachidziwikire kuti china chilichonse chidakhala mphamvu m'ufumu wa Eros. Zomwe zidachitika pa kudya zipatso za mtengo zidapanga chilichonse m'dziko la chilengedwe kukhala ndi mphamvu yodzilimbikitsa yokha. Zinthu za ena zidakhala chuma chachikoka. Mkazi wa munthu wina atha mosavuta kukhala gwero la kukopa. Zonsezi zidakhala za chikhalidwe m'dziko la Eros. Funso lokhalo loti lifunsidwe linali, nditha kukhala ndi mphamvuzi mwachindunji kapena mwachinyengo? Izi ndi nzomwe zidasinthitsa malingaliro a munthu kukhala chiyipire. M'malo mowona dziko lapansi lidalengedwa ngati mphatso kuchokera kwa Atate wathu wa Agape ndi Mwana Wake, zonse zidakhala chuma choyenera kukhala nacho kuti tikhale a umulungu.

Zachisoni, popeza kuti Eros amadalira zomwe amawona, Mulungu wosawoneka yemwe adawapanga adazilala m'malingaliro awo. Chilichonse Mulungu adapezekapo chimayenera kugwira ntchito m'chilengedwe cha dziko lapansi kuti maso awone. Popena mtundu wa munthu adagwera ku chikoka cha Satana, malingaliro awo achibadwidwe kwa Mulungu angafanane ndi chikhumbo cha Satana chokhudza Mulungu. Nzachidziwikire chikhumbo chake chidali chongokhala Mulungu m'mphamvu ndi ulemerero wake wonse. [Yesaya 14:12-14]. Mkati mwa Ufumu wa Eros, kupeza ndi kukhala ndi

mphamvu zomwe Mulungu yekha anali nazo chikadakhala chinthu chachikulu kwambiri kwa munthu. Ndongomeko yokhalira ndi kupezeka kwa Mulungu ndi cholinga cholandirira mphamvu ya Umulungu Wake idakhala mtima wa chipembedzo chilichonse chopangidwa ndi munthu. Kwenikweni kudziwa Mulungu wowona kunali kosafunikira, chinthu chokha chofunikira chinali mphamvu monga momwe zimamvekera m'chilengedwe cha dziko lapansi. Ichi chidatsogolera amuna kupembedza zinthu za mtundu uliwonse pa kufuna kwawo kukhala ndi zomwe amawona kuti ndi za Umulungu.

Chifukwa kuti, ngakhale anadziwa Mulungu, sanamchitira ulemu wakuyenera Mulungu, ndipo sanamyamika; koma anakhala opanda pake m'maganizo ao, ndipo unada mtima wao wopulukira. Pakunena kuti ali anzeru, anapusa, nasandutsa ulemerero wa Mulungu wosaonongeka, naufanizitsa ndi chifaniziro cha munthu woonongeka ndi cha mbalame, ndi cha nyama zoyendayenda, ndi cha zokwawa. Aroma 1:21-23

Kuphatikiza chipatso cha mtengo ndi mthenga wamkazi, munthu adapanga machitidwe a chipembezo chomwe chimapembedza chilengedwe cha dziko lapansi ndipo makamaka mfundo ya chikazi. Kwa ambiri, machitidwe akugonana idakhala chipata cholowera ku umulungu, motero amuna adayamba kuwotcha zilakolako zawo osati kwa akazi okha koma kwa amuna anzawo komanso kwa zolengedwa zina; china chilichonse chomwe chimawoneka ngati ndi champhamvu. Ichi chidali kuwonjezera kwa chilengedwe chonse cha mfundo ya Eros. Ndongomeko yopempherera kwa Mulungu idali ndondomeko yosavuta yofunsira ndi cholinga choti mukhale nazo.

Zichokera kuti nkondo, zichokera kuti zolimbana mwa inu? Kodi sizichokera ku zikhumbitso zanu zochita nkondo m'ziwalo zanu? Mulakalaka, ndipo zikusowani; mukupha, nimuchita kaduka, ndipo simukhoza kupeza; mulimbana, nimuchita nkondo; mulibe kanthu, chifukwa simupempha. Mupempha, ndipo simulandira, popeza mupempha koipa, kuti mukachimwaze pochita zikhumbitso zanu. Akazi achigololo inu, kodi simudziwa kuti ubwenzi wa dziko

lapansi [Eros] undana ndi Mulungu? [Agape]⁹ Potero, iye amene afuna kukhala bwenzi la dziko lansi [Eros] adziika mdani wa Mulungu [Agape]. Yakobo 4:1-4

Kufunafuna uku kwa mphamvu kudzera m'chilengedwe cha dziko la pansu, komanso kupotoza chidziwitso cha Mulungu woona, kudalimbikitsa za chiwawa ndi zonyansa zomwe zidapangitsa dziko lapansi liwonongedwe ndi madzi. Iwo adamira m'madzi wosefukira a Eros. Kodi mbeu ya mkazi yingayankhe motani ku tsoka limeneli?

⁹ Dziko lapansi likutanthauza za mfundo zoyendetsera za Eros kuti afunefune za wokha motsutsana ndi Mulungu amene amapereka chifukwa ndi chikhalidwe Chake.

7. Chisoni cha Mulungu

Ndipo Yehova anamva chisoni chifukwa anapanga munthu pa dziko lapansi, ndipo anavutika m'mtima mwake. Genesis 6:6

Mkati mwa mphindi iliyonse, pamatuluka kuchokera ku mpando wa chifumu mtsinje wamphamvu wachisomo chachikondi ndi mphamvu zomwe zikupereka moyo ku dziko lapansi. Mapiri ataliatali wokutidwa ndi mitengo, maluwa ndi zomera za mitundu yambiri ndi zonukhira zikupereka malo a moyo wokhala nyumba za anthu. Zipatso zokoma, zamasamba zokoma, chikwi cha zakudya zokoma ndi zonukhira zidali pa gome la anthu. Mitima mamiliyoni imadzaza ndi chidwi ndi kuyenda kwa moyo komwe kumachokera kwa Iye amene ali ndi moyo wosafa. Ndi chisangalalo cha Mulungu kupereka; komabe chiyambireni kugwa kwa munthu palike kuyankha kwa chiyamiko, osayamika kuchokera pansu pa mtima. Ngakhale mwa iwo omwe amatha kupereka pemphero lothokoza chifukwa cha chakudya chomwe iwo akufuna kudya, mauwo ndi mwambo chabe wopembedza womwe umafuna kukhulupirikitsa wolankhulayo ndi womvera kuti zowonadi ali othokoza, pomwe amangobwera kudzawona, kutenga ndi kukhala nazo.

Amatcha ichi zowopsa ziwiri. Kupweteka ndi kudabwitsidwa komwe makolo amakumana nako pamene kamtolo kakang'ono kofunika ka chisangalalo kakuyamba kumangoyang'ana ku maso ndikunena kuti AYI! Mwano wotere, kupusa kotereku komangiridwa m'mtima wa mwana! Mayi akugula zinthu ndi mwana wake wamng'ono ndipo mwanayo akuwona zomusangalatsa ndipo mwachilengedwe dzanja lake likufikira kuti litenge. Mbeu ya Eros ikubala chipatso chake cha poyizoni. Mayiyo akudutsa akuyembekeza kuti pempholo laphwera. Pali kulira kokhumudwa ndipo sewero likuyamba molimbika. Zolinga ziwiri tsopano zili pa nkondo. Mwana akufikira ndi kuyamba kutenga zinthu m'malo mokhalamo pomwe zofuna zikupitirira. Mayi ali ndi chisankho chopereka chinthu china kuti atonthoze mwanayo, kapena kuyesa kupirira seweroli lomwe lichulukirachulukira ndi kulira, kususima ndi nzeru ina iliyonse yodziwika kuti atenge mwa njira yake. M'nthawiyi pafupifupi chilangizo chilichonse chimatsutsidwa ndi kukanidwa. Ichi ndicho chibadwa cha umunthu. Kwa ambiri a mtundu wa anthu, zaka zimangotiphunzitsa kukhala

achinyengo kwambiri ndi kusamala kwambiri powonetsera kuwona kwa zikhumbo zathu, kutenga ndi kukhala nazo.

Zowopsa ziwirizi ndi akalambula bwalo chabe ku nthawi zambiri za chisokonekero chachikulu cha zaka za achinyamata pomwe bwalo la nkondo limakhala lovuta kwambiri, koma kulimbana kumafanana. Pa nthawi zina makolo amalemedwa ndi malingaliro a chisoni. Kukumbukira mtolo wawo wa mtengo wapatali wa chimwemwe womwe adalera, kukonda ndi kusamalira mwadzidzidzi kumawoneka kuti kukutanthauza zochepe; m'malo mwake kukumbukira kuja nthawi zambiri kumaponyedwa kwa inu ngati njira yowopsezera. Chisoni chotsatira chimatsogolera makolo ambiri kulimbana motsimikiza kuthana ndi kutsutsaku. Amayi nthawi zambiri amadandaulira abambo kuti aleke mkwiyo wawo poyankha ku kunyoza mobwerezabwerezera, kusayamika komanso kusalemekeza. Makolo ena, pothamangira kukhazikitsa mitima pansi ana awo achinyamata wochenjera, amawagulira zinthu zochulukira, koma kukwanitsidwa kumatsika pamene zofuna zimanka nakwererabe. Zimenezi ndi chipatso chochokera kwa wa matsenga ndi wophunzira wake.

Ngati tingathe kuwona zinthu kuchokera ku mpando wa chifumu wa Mulungu ndi kuwona chiwerengero chonse cha mtundu wa anthu chitafowoka ndi mzimu wa Eros, kumvetsetsa ndi kufunafuna kukhala ndi zinthu zomwe Mulungu wapereka mwaulere ngati chizindikiro cha chikondi Chake cha Agape, kodi kenako ife tingayambe kumvetsa chisoni Chake? Ndi malingaliro otetezedwa ku zinthu zenizeni za uzimu, alibe mphamvu zakuzindikira kuti Iye alipo. Ndi kuwala kochepe kwa mbeu yolonjezedwa kukunong'oneza, m'mau akayaziyazi mkati mwenimweni m'chikumbumtima, kuti zonsezi zidaperekedwa kwa ulere kuchokera ku mtima wodzala ndi chikondi cha Agape.

Ndi kubwereza kulikonse kwa zochitika za munda wa Eros, koche panso munthu kuganizira yekha ngati wolandira chikondi. Kwambiri iye akazitengera yekha, kochepe kuyamika amamva ndipo koche panso iye kuti athe kupereka. Kuzungulira kulikonse kwa Eros komwe kumasintha kukopa kukhala kukhumudwa kumapanga chidwi chambiri kuti akhale nazo, kuti achepetse kukhumudwako. Choncho timawona kubadwa kwa chizolowezi choipa; kuchita ndondomeko yomwe ikulonjeza chisangalalo koma ingokusiya wopanda pake

ndi wopsinjika. Chizolowezi choipa ndicho chidzalo cha Eros chokhala ndi ulamuliro wonse wa moyo.

Mosiyana ndi izi, mfundo yosavuta ya Agape yafotokozedwa motere:

...munalandira kwaulere, patsani kwaulere. Mateyu 10:8

Ndi mfundo yosavuta koma ya mphamvu. Inu mukamazindikira kwambiri kuti mudapatsidwa zambiri, inu mudzayenera zambirinsu kupereka chimodzimidzi. Ndi okhawo omwe amadziwa kuti adalitsidwa ndi omwe angadalitse. Ndi yekhayo yemwe amakhala m'chikhalidwe choyamika angathe kupereka mowona kuchokera m'lingaliro la kuchuluka ndi chidzalo. Monga wamasalimo adalengezera.

Mundiyalikira gome pamaso panga m'kuona kwa adani anga; mwandizozo mutu wangamafuta; chikho change chisefuka. Inde ukoma ndi chifundo zidzanditsata masiku onse a moyo wanga, ndipo ndidzakhala m'nyumba ya Yehova masiku onse. Masalimo 23:5-6

Kuyamika kumapangitsa chikho kusefukira kwa ena, ndipo ndondomekoyi yikangoyamba yingatuluke ndi kukhudza ma miliyoni ambiri a miyoyo. Umu ndi momwe injini ya Agape yinakonzedwera kuti izidalitsa ma banja onse pa dziko lapansi. Adamu ndi Hava adayenera kukhala kuyenda kwa chikondi choyambirira chodzazidwa ndi chiyamiko chomwe chingayende m'mafunde akulu kwambiri kwa ana awo onse. Koma tsopano injini ya Eros inali italanda malo, ndipo moyo wa munthu womwe kale unali wolimba unasanduka kukhala chipululu cha chikhumbo chokhumudwitsidwa cha kukhala nazo.

Pamene Mulungu akuyang'ana pa chiwerengero cha pa dziko lapansi kwa aliyense angayankhe ku mbewu ya Agape, pamene zonse zinkawoneka ngati zatayika, pali munthu mmodzi yemwe akuyankha.

Koma Nowa anapeza ufulu pamaso pa Yehova. Genesis 6:8

Ndimakonda kuphweka kwa vesili. Nowa, polingalira za dziko lapansi, akuyang'ana mwa chikhulupiriro chopitilira chilengedwe cha dziko m'maso a Mulungu ndipo amawona chisomo, kukonedwa ndi kukoma mtima. Mtima

wa Nowa ndi wodzazidwa ndi chiyamiko. Chinsinsi cha chisangalalo ndi kudziwa kuti ndinu odala, odalitsidwa ndi Iye amene akhala pa mpando wa chifumu wa chilengedwe chonse. Titha kulingalira chisangalalo cha Mulungu! Patatha zaka mazana ambiri osayankhidwa konse ku mtsinje Wake wa chisomo, moto wa chiyamiko ukuyaka m'moyo wa Nowa. Mzimu wa Yesu ukukhala m'mtima wa munthu pakati pa kuwonongeka kwa pafupifupi chilengedwe chonse. Mbeu ya Agape ikukhala mwa munthu! Zotsatira zake Mulungu atha kutsanulira mdalitso kudzera mwa iye kuti mtundu wa athu usatheretu chifukwa cha mbeu ya Eros. Nowa ndi chitsanzo cha mbeu yomwe ikubwera yomwe idzaphwanya mutu wa njoka.

Pophunzira kuti Mulungu ndi wachisomo, Nowa adakhala njira yodalitsira onse omwe angamvere uthenga wake. Kufunafuna Agape wa Mulungu kunamupanga iye kukhala njira ya chisomo ku dziko lapansi. Uthenga unali wosavuta. Dziko lapansi likutha ndipo monga umboni kuti adakhulupirira Mulungu, chingalawa chachikulu chimamangidwa ndi lamulo la Mulungu kuti akonzekere chochitikacho. Iwo amene adakhulupirira Nowa ndikukonzekera kulowa m'chingalawa adzapulumutsidwa. Iwo omwe adakana Nowa ngati chitsiru adazindikira mochedwa kuti adakana njira yokhayo yopulumukira yomwe idaperekedwa.

Kwa zaka mazana ambiri Mzimu wa Mulungu udawadandaulira anthu kuti atembenuke kuchoka ku mfundo ya Eros ndikuyankha ku mbeu yolonjezedwa ya Agape yomwe idaperekedwa kwa iwo adawonetsa chikhulupiro mwa mwana wa nkhosa wophedwa. Poyankha mwa kupanduka chiwerewere cha anthu chimakulirakulira. Kupitirira kutsika kokkhutira kunawapangitsa kuti azifunafuna zogonana mopanda nzeru komanso chodabwitsa chaka chilichonse chikamapita. Ana amakhala wozunzidwa kwambiri ku chilakolakocho, ndipo mfundo zodzutsa chilakolako chogonana kufunafuna kusokoneza mphamvu za chilengedwe kuti ziwapatse zokhumba zawo zidapangitsa kuti anthu azipereka nsembe za anthu komanso kugonana komwe kuli kosayenera.

Kodi kulira mpaka liti kwa ana ang'onoang'ono wokonzekeredwa ku zisangalalo ndi zoyipa za anthu opusa ndi ankanza aloledwa kupitiribe? Ndani angamvetse chisoni cha Mulungu pamene Iye anachitira umboni milandu yoopsa chonchi? Tsiku ndi tsiku, chaka ndi chaka, zaka mazana ndi mazana pali

kupitirira kufunafuna chimwemwe cha iwo okha, chisangalalo ndi malingaliro osaganizira za Yemwe adapereka zinthu zonsezi. Ziyenera kusiya. Komabe ngakhale pamene Mulungu adapatsa dziko lapansi njira yopulumukira ngati angayisankhe iyo.

Kwa zaka zana limodzi ndi makumi awiri, Mulungu adafikira munthu wakugwa kudzera mukulalikira kwa Nowa, kuwachenjeza, kuwachonderera, ndi kuwayitanira, koma anthu sanasunthike. Ngakhale mukuwona kodabwitsa kwa nyama zikusunthira mwadongosolo kulowa m'chingalawa sikunawasunthe iwo. Mitima yawo inali yosasunthika, yosalapa komanso yosapulumsidwa.

Ndipo pamene madontho a mvula adayamba kugwa, panadza kuzindikira konyansa kuti moyo wawo wosayamika kwa Mulungu utha kufika ku mapeto. Pamene mphenzi ikugunda dziko lapansi mwaukali komanso mabingu akugwedeza nthaka, anthu adakumbukira nkhope zosalakwa zomwe adazidya ndi kuziwonga m'zilakolako zawo. Dziko lansi zenizeni lidasanza zonyansa izi poyipidwa. Chilengedwa chinali kubuula chifukwa cha kuyipa kwa munthu ndipo tsopano mbeu ya poyizoni ya Eros inakolola mphoto yawo yonse. Anthu adayang'ana mwamanyazi nyumba zawo zikukokoloka komanso maguwa achikunja akusweka ziduswaziduswa. Kufuula kwa mantha kunamveke ndi kutemberera Mulungu kunali pa milomo ya omwe anali olakwa. Kuleza mtima kwa umulungu kunatha ndipo tsopano mafunde akulu a kuyipa ndi kupha anthu osalakwa kunasiya. Anthu adadzala mbeu ya Eros pa dziko lapansi ndipo tsopano dziko lenilenilo inabala zoyipa zawo. Chiwawa cha anthu tsopano chinawonekera kwa iwo mu chiwawa chapa dziko lapansi. Mulungu anali wa chisoni kwambiri kuti anawalola anthu zotsatira za kusankha kwawo. Iwo anamupitikitsa lye ndipo izi zinali zotsatira zake.

Udzasunga kodi njira yakale, anaiponda anthu amphulupulu?
Amenе anakwatulidwa isanafike nyengo yao, chigumula chinakokolola kuzika kwao; amene anati kwa Mulungu, Tichokereni; ndipo Angatichitire chiyani Wamphamvuyonse?
Angakhale Iye adadzadza nyumba zao ndi zabwino; koma uphungu wa oipa unditalikira. Yobu 22:15-18

Zonse zomwe Mulungu adafuna kupatsa munthu kuti azisangalala, kugawana ndi kukhala m'mthunzi wa madalitso ake zidalandidwa ndi mbeu ya njoka.

Ndani angamvetse chisoni cha Mulungu polingalira zinthu izi? Komabe, panali anthu asanu ndi atatu omwe adapulumutsidwa ku chigumula. Mbeu yolonjedwa yinathwanima ndi chiyembekezo m'mtima mwa Nowa ndi kusunga lonjezo la chiyambi chatsopano.

8. Munthu wodalitsidwa

Ngakhale chigumula chidasesa dziko lapansi ndi kuchotsa zoyipa za anthu zolamulidwa ndi chikhumbo chosatha chodzitengera okha, mbeu ya Eros idakakamira pa mtundu wa anthu mwa ana a Nowa. Hamu sanangowona maliseche a atate ake, adayesetsa kuchitapo kanthu kwa atate ake ataledzeretsa; koma atabwerera ku kuledzera kukhala bwino chonchonso chidziwitso chakuti mlandu woyipa wachitika. Zochitika za mdima za anthu chigumula chisanafike zomwe adawona Hamu zinapeza moyo watsopano mwa iye ndipo zinatulutsa mafunde a zoyipa pa dziko lapansi.

Polola Eros kumulamulira kukwaniritsa zikhumbo zake zosakhala za chilengedwe, adadzitengera temberero osati pa iye yekha komanso ana ake.

Nowa ndipo anauka kwa kuledzera kwake, nadziwa chimene anamchitira iye mwana wake wamng'ono. Ndipo anati, Wotembereredwa ndi Kanani; adzakhala kwa abale ake kapolo wa akapolo. Ndipo anati, Ayamikike Yehova, Mulungu wa Semu; Kenani akhale kapolo wake. Genesis 9:24-28

Pompano tikuwona mfundo yayikulu ya chibale. Pamene anthu akhumba zinthu kwa iwo wokha zimawapangitsa kusalemekesa amene amawapatsa moyo, pamenepo temberero lidzapezeka. Ndipo munthu akamangodzifunira za iye yekha, iye amaphunzitsa ana ake kuti adzingodzifunira iwo okha ndikunyalanyaza moyo ndi madalitso omwe amapatsidwa ndi makolo awo kapena aliynense wolamulira.

Mwana woyamba wa Hamu anali Kusi ndipo mwana woyamba wa Kusi anali Nimurodi. Monga atate adalalalaka ndi kutenga zomwe sizinali zake Nimrodi pakulalalaka kuthetsa kusowa kwa dalitso m'moyo wake adapanga magulu a nkhondo a anthu ndi kuyamba kugonjetsa midzi ndi magulu a anthu ndi kumanga ufumu wake. Genesis 10:10-11. Josephus akutiuzza pang'ono za Nimrodi

Apa tikuwona momwe mwa chilengedwe Eros akupititsira patsogolo kuti atsogolere anthu adzifunafuna za iwo wokha.

1.Kudzipatsa mphamvu kwa iwo wokha [Kufa simudzafai]

Kukhulupirira kuti chimwemwe chimabwera kudzera m'kulimba mtima kwawo [kutenga zomwe mukudzilakalaka kwa inu nokha]

2.Kufuna kulamulira onse [Mudzakhala ngati Mulungu]

Nzachidziwikire, mukangoyamba mkomberou, mudzakhumudwitsidwa kenako ndikunyansidwa ndi omwe mukufuna mutengeko zomwe mukudzilakalaka. Pamene anthu akufunafuna matamando ndi chipembedzo kuchokera kwa anthu ena, izi mwachilengedwe azabweza kuyetsetsako ndipo nkondo idzakhala zotsatira.

M'nthawi yochepa kwambiri, dziko lapansi lidakutidwanso m'mkombero wa Eros ndi chikhumbo chokhala nazo ndi kulamulira izo. Pamene anthu adakana chowonadi choti zonse zomwe anali nazo zinali mphatso yochokera kwa Mulungu, kwambirinsu iwo amamva temberero la kudzikonda m'miyoyo yawo. Mwa zaka makumi angapo Nimrodi adakhazikitsa ufumu wake wokhala ndi gulu la nkondo, chipembedzo chokhazikika pa nkhani zogonana ndi kupembedza chilengedwe, komanso gulu lomwe limachotsa Mulungu m'maganizo awo.

Apanso dziko lapansi linali lodzala ndi anthu ndi chilakolako komanso osayamika. Pafupifupi mabanja onse pa dziko lapansi anali agwira ntchito kukhazikika pokopana komanso kuthawana kwa Eros, kusiyana ndi kukhazikika pa chiyamiko ndi ulemu wa Agape kwa iwo omwe adawapatsa moyo. Apanso malingaliro a anthu anali pa chakudya, kugonana, mphamvu ndi nkondo posimidwa kufuna kupeza umulungu wa iwo okha. Nkhani ya Hamu ndi Nimrodi imapereka phunziro la momwe nkhanza zingakulire kuchokera ku kuzikonda wokha kufikira kukhala magulu a nkondo kumenyana nkondo, kupha, kuwononga ndi kuphwanya mabanja.

Maso a Mulungu anayang'ana uku ndi uku pa dziko lapansi kuti apeze munthu amene mtima wake unali wofunitsitsa kukhulupirira kuti anali wodalitsidwa; munthu yemwe moyo wake unali wonunkhira ndi chiyamiko ndipo akhoza kukhala mwala wapangodya wa injini yatsopano ya Agape pa dziko lapansi. Mulungu akangopeza munthu amene wasankha kukhulupirira kuti anadalitsidwa, atha kutsanulira mdalitso pa iye mosawopa kuti madalitsowo angachotse mtima wake kwa Woperekayo. Mkati mwenimweni mwa ufumu

wa dyera wa Nimrodi munthu wotereyu anapezeka. Anali ngati mphukira yanthete m'chiwonongeko cha chikhumbo chomwe chinamuzungulira iye. Munthu ameneyu anali Abram. Abram adakhudzidwabe ndi chikhalidwe cha Eros, koma mtima wake unali wofewa mokwanira kuphunzitsidwa kukonda Mulungu yemwe adapanga zinthu zonse ndi kukhala bwenzi Lake.

Ndipo Yehova anati kwa Abram, Tuluka iwe m'dziko lako, ndi kwa abale ako, ndi kunyumba ya atate wako, kunka ku dziko limene ndidzakusonyeza iwe; ndipo ndidzakuyesa iwe mtundu waukulu, ndipo ndidzakudalitsa iwe, ndi kubukitsa dzina lako; nukhale iwe mdalitso; ndipo ndidzadalitsa amene akudalitsa iwe; ndi kutemberera iye amene akutemberera iwe; ndipo mwa iwe adzadalitsidwa mabanja onse a dziko lapansi. Genesis 12:1-3

Onani mosamalitsa kuti Mulungu adati Iye adzadalitsa Abram ndipo iye adzakhala mdalitso. Ndi munthu odala yekhayo amene angakhale mdalitso ku banja lake komanso mdera lake. Mulungu adamupangitsa Abram kukhala waukulu, osati kuti adzikondweretse yekha, koma kuti adalitse mabanja onse a dziko lapansi. Ndipo zochitika izi sizinali zophweka monga momwe zingamvekere. Mbeu za Eros zolandiridwa kuchokera kwa Adamu, ngati cholowa, zidatanthauza kuti Abram amayenera kulimbana ndi lingaliro loti zinthu zabwino zimangobwera kwa iwo omwe amadzifunafuna ndikuyesetsa kuzitenga ndi kukhala nazo. Pamene Mulungu adanena kuti adzadalitsa Abram panali chinthu chimodzi chokha chochita – siyani dziko lanu, chikhalidwe chanu chodzala kupembedza mafano, siyani izi ndi kuyenda ndi Ine. Koma kukhala fuko la mphamvu sikungakhale kophweka monga choncho! Ayi sichoncho! Siyani kumbuyo anzanu onse ndi anthu omwe angakukwezeni ndipo pitani ndi kukhala ku chipululu komwe kuli anthu ochepa wokuzungulirani kupatula omwe ali achilendo, miyambo ndi zochitika zobwerera m'mbuyo? Iyi sikuwoneka ngati njira ya nzeru kwambiri yokhalira mtundu waukulu komanso wa mphamvu.

Abram anamvera lamulo ndipo anasiya zonse zomuzungulira amazidziwa. Adatsata njira yomwe imawoneka yosiyana ndi kukhala mtundu waukulu. Apanso Mulungu akutsimikizira lonjezo Lake kwa Abram:

Ndipo Yehova anaonekera kwa Abramu nati, Ndidzapatsa mbeu yako dziko lino: pamene anammangira Yehova guwa la nsembe amene anamuonekera iye. Genesis 12:7

Abramu adakumana ndi zovuta zingapo koma panalibe chachikulu kuposa choti adalibe mwana wa mwamuna. Ngati Abramu adzakhala mtundu waukulu, adayenera kukhala ndi mwana osachepera m' modzi yekha. Kodi akupitirira kukhulupirira kapena akuganiza kuchitapo chinthu china za ichi? Kodi akukhulupirira wolonjezayo kapena iye akupanga kuti lonjezo libwere ndi kumudutsa iyemwini? Usiku wina pomwe iye amaganizira za izi, Mulungu anabwera kwa iye.

Ndipo Abramu anati, Taonani, simunandipatse ine mbeu; ndipo taonani, wobadwa m'nyumba mwanga adzalowa m' malo mwanga. Ndipo, taonani, mau a Yehova anadza kwa iye kuti, Uyu sadzakhala wakulowa m' malo mwako; koma iye amene adzatuluka m' chuuno mwako, ndiye adzakhala wakulowa m' malo mwako. Ndipo anamtulutsa iye kunjja, nati, Tayang'anatu kumwamba, uwerenge nyenyezi, ngati ukhoza kuziwerenga zimenezo: ndipo anati kwa iye, Zoterezo zidzakhala mbeu zako. Ndipo anakhulupirira Yehova, ndipo kunayesedwa kwa iye chilungamo. Genesis 15:3-6

Nachi chinsinsi chosavuta cha chilungamo: Khulupirirani zomwe Mulungu akukuuzani inu adzakudalitsani nazo. Khulupirirani ndinu munthu wodala. Ndichoncho! Ndipo kodi Mulungu wadalitsa chiyani aliyense wa ife?

Iye amene sanatimana Mwana wake wa Iye yekha, koma anampereka chifukwa cha ife tonse, adzalekeranji kutipatsanso ife zinthu zonse kwaulere pamodzi ndi Iye? Aroma 8:32

Ngati Mulungu watipatsa Mwana Wake, titha kukhala wotsimikizika kuti adzatipatsa zinthu zonse kwaulere. Tingoyenera kumukhulupirira Iye. Izi ndi ndendende zomwe Abramu adachita.

Ndipo anakhulupirira Yehova, ndipo kunawerengedwa kwa iye chilungamo. Genesis 15:6

Ichi ndiye chinsinsi ku chisangalalo m'ubale uliwonse; uwu ndiwo moto woyatsa Agape wa Mulungu m'moyo: Khulupirirani kuti Mulungu

adzakupatsani zomwe walonjeza ndi kukhulupirira kuti ndiye anakupatsani zonse zomwe muli nazo kale. Mukachita izi, monga Abramu, mudzakhala munthu wodalitsika ndipo munthu wodalitsika adzasefukira ndi chikhumbo chakupereka monga momwe wapatsidwira.

Ichi ndi chinsinsi cha chimwemwe chosatha mbanja. Khalani pa zonse zomwe mwapatsidwa ndipo mudzafuna kupereka, yomwe ndi njira yodalitsika ya Mulungu kwa ife. Khalani pa zonse zomwe muyenera kulandira ndipo mudzatenga kuti mulandire, yomwe ndi njira yathu yowonongera. Kodi wokwatirana naye amakuchitirani zomwe mukuyenera? Kenako awachitireni IWO monga inu mukumvera INU mukuyenera! Kodi palibe chilichonse chothokozerana? Mulungu sadakudyetseni ndi kukuvekani ndi kukupezerani pogona? Kodi sadakutsegulireni zikwi za maluwa ndi kuwala kuvina pang'ono pa madzi? Kodi lye sanapange thambo kunyezimira ngati golide monga dzuwa likamayamba kulowa? Kodi munganenedi kuti simunadalitsidwe?

Zachidziwikire kuti ndondomekoyi imakhala yovuta kwambiri ngati m'modzi wokwatirana naye wasankha kukhala wodzikonda komanso wopondereza. Kugwiritsitsa kuunika kumene Mulungu watipatsa kumatilola kuti tipeze chimwemwe ngakhale zinthu zambiri nzotchingika ndi chisoni; komabe ngati tileka kupeza kena kake koti tingathokozerana, timadzigonjera ku kudzikonda ndipo timakhala monga wokwatirana naye winayo, wodzazidwa ndi kudzikonda kokhumudwa komanso kudzimvera chisoni.

Hamu ndi Nimrodi anali anthu wotembereredwa chifukwa cha chikhumbo chofuna kutenga ndi kukhala nazo kuti apeze chimwemwe zidzatsogolera nthawi zonse kukukhumudwa. Ngati timatenga kuti tikhale ndi chimwemwe ndiye kuti ndife ana a anthu wotembereredwa ndipo tidzatemberera ena. Abramu anali munthu wodala. Ngati ndife ana a Abramu ndiye kuti tiyenera kukhulupirira kuti ndife ana a munthu wodala.

Ndipo ngati ndife ana a munthu wodala ndiye kuti ndife wodala.

Ndipo iye amene ali wadalitsidwa adzadalitsa.

Munalandira inu kwaulere, patsani kwaulere.

Nkhani Ya Chikondi Ya m'Baibulo

Chikondi Choyambirira

Ukwati ngati bungwe uli pa chiwopsezo chachikulu. Chifukwa chiyani anthu ambiri amakhala ndi zokumana nazo zoipa m'mabanja komanso m'maubale ambiri? Nkhani ya chikondi cham'Baibulo Chikondi Choyambirira chikuyang'ana pa ubale woyambirira wofotokozedwa m'Baibulo kuti tiwone zinthu zomwe tingaphunzire kuti maubale athu alimbikitsidwe ndi kulemerera. M'masamba awa odzaza mfundo zofunikira kwambiri kuti ukwati ukhale wolimba. Tili ndi chiyembekezo kuti titha kusunthidwa m'mitima yathu kubwerera ku chikondi choyambirira.

tatewachikondi.com